масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган

(С В Е Т)

Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ ◆ № 14 (4460). ◆ШИНАРДИ, 2 февраль, 1971 шу. Мах 2 кеп.

КПСС XXIV съезда сийна къахьегама вахте латтача Грозненски химкомбината № 132 йолча цеха коллективо тIехдика хьокхамаш доах. Къаьстта овсаре къахьег «А» сменерча болхлоша. Цу сменана кулгалдеш ва опыти организаторски таланти йола коммунист Максимилянов Виталий Владимирович. Цхьаккха болхло вац цига сменни норма 112 — 115 процент кхоачаш ца еш. Цудухьа хIара бетта тIехкхоачашъю смена ший задани. Цул совгIа технологически процессаш бокъонца йовзаш болча аппаратчикаша арахецаш дола полиэтилен дика а да.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) аппаратчик К. А. Костюк, воккхагIвола аппаратчик И. Г. Колодин, машинист В. Я. Данилец, смена начальник В. В. Максимилянов.

С. ХУГАЕВА сурт.

Соахкарчул шозза дукхагIа...

Кердача пятилетка хьалхарча бетта Шелковской района «Коминтерн» колхоза № 4 йолча ферма хьайбаш леладераша пачхаьалкхенга 480 центнер шура йохка езаш бар. ХIаьта ехкар 620 центнер я.

Соахк январь бетта яьккхачул шозза дукхагIа шура яьккхай укх шера. Шозза дукхагIа я пачхаьалкхенга ехкар а.

Из толам боаккхача дика къахьийгар дояркаша Лешпаева Александрас, Акберноваа Аннас, Мирзоева Туминшас, Мусаева Бугус.

Х. МАГОМЕТОВ.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРА — ХАДДАНЗА ТIАХЬОЖАМ

БархIлагIа пятилетка толамца кхоачаш а яь, берригача советски наха санна, керда толамаш дахара, 1971 шера программа ханал хьалха кхоачашъяра, КПСС XXIV съезда сийленца накъадахара шерра къовсам дIаболабаьб Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша. Республика заводашка, промыслашка, фабрикашка, транспортеи гIишлошъечеи организацешка, городашка, районни центрашка, колхозашка, совхозашка чакхъяьннай 1970 шера баьча балха итогаш яра а 1971 шера дола социалистически декхараш тIаэцара а коллективай, партийно-боахама собранеш. Укх деношка Грозне хиннача республика промышленноста, транспорта, гIишлошъеча юрта боахама къахьегамхой вискалий собране тIаийцад ийслагIча пятилетка хьалхарча шера а парте XXIV съезда сийна дола а республика берригача къахьегамхой декхараш.

Цу декхарегIа промышленни предприятей коллективаша де дезар да 1971 шера хьалхарча квартала план КПСС XXIV съезд хьаеллаши 1971 шера йола халкъа боахам дегIабоалабара план производства а реализаце а объемага диллача 1971 шера 27 декабре кхоачашъяр. Шера план ханал хьалха кхоачашъяра чотах хьа а яь реализаци е лаьрхIад 16 миллион сома маьха продукцена. Иштта лаьрхIа да производства эффективность совъяккха, къахьегама овсарле лакхъе, продукце дикал тоае, продукцега дIадодар лохде, керда техникеи хьалха латта технологии юкъейоалае, дикагIйолча опытах пайда эцилга Iалашде. Хоадамболлаш да республика юрта боахама къахьегамхоша тIаийца декхараш а. Цар лаьрхIад севообороташ юкъейоалаяра, хиш дехкача лаьттаехи удобренехи пайда эцилга тоадара, дIадув фу тоадара, хьалха латтача опытагIа шерра пайда эцара наькъаца республике юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 21 центнер ялат, 215 центнер шекара свекла, 140 центнер баьцадаараш, 100 центнер коартол, 64 центнер комсаш, иштта кхыдараш чуда. Деррига чудахьа ялат 475 эзар тоннага дIакхоачаде. Паччахьалкхенга 141 эзар тонн ялат дохка лерхI, цу даькъе планал совгIа 30 эзар тонн йолаш. Иштта планал совгIа йохкаргья шекара свекла, баьцадаараш, комсаш. Юкъера лаьрхIача хIара кхоабача Iаттагара 2100 килограммал кIезигагIа йоацаш шура яккха, паччахьалкхенга 32,7 эзар тонн дулх дохка лаьрхIад.

Иштта да республика къахьегамхоша ийслагIча пятилетка хьалхарча шера тIаийца социалистически декхараш. Цар керттера чулоацам латт Iилман технически прогресс лакхъярах, производства эффективность лакхъяра ерригa резерваш гуча а яьха пайда эцарах.

ТIаийца социалистически декхараш кхоачашдара эгара хьалха де дезар да предприятей, колхозий, совхозий болх тоабар, ерригача звеньяшка социалистически яхьа деш дола кулгал тоаделга.

ХIанзарча хьалашка боахама гIулакхаш тоадара де дезар, фуд аьлча из да Iилманеи техниканеи карагIдаьннараш юкъедахьара, хьалха латтача опытахи технологехи пайда эцара, производство вIаштIехьъяккхара наькъаца къахьегама овсарле лакхъярах, средствай, материалий энерге кхомбарах. Цу гIулакха эшаш дола хьалаш хьадаьд производства резерваеx бокъонца пайда эца торо хулийтача планированеи экономически стимулированеи кердача система. Цудухьа социалистически яхьа кулгалделга тоадара де дезар да яхье баьннарий теркам цу дешашта тIабохийтилга.

Социалистически декхараш тIаэца атта да, кхыметтел эгара доккхагIа дараш а. Цхьабакъда уж кхоачашде атта хургдац, хIана аьлча уж кхоачашдара планагIа лаьрхIачул совгIа мехкдаьтта, мехкдаьтта продукташ, бахача наха эша товараш арахеца деза. Цудухьа чIоаггIа лоархIаме да коллективо денна доши цун гIулакхаши цхьатарра хилар, хIара денна беча организаторски балхаца тIаийца декхараш кхоачашделга Iалашдар. ХIаьта из дулургдац даим цу гIулакха, тIахьожам ца лоаттабой. ХIара предприяте, колхоза, совхоза кулгалхоша партийни профсоюзни организаце кхетаде деза чIоагIа уйла а яь, торонаш техка а техка тIаийца декхараш кхоачаш мишта ду хьожаш хадданза тIахьожам лоаттабар чIоагIа лоархIаме хилар.

Цу тIахьожамо чулоац тIаийца социалистически декхараш кхоачаш мишта ду хьожаш яхье баьннараша шоайла ду тоххамаш, социалистически яхье баьннараштa балха эша хьалаш Iалашдар, яхь мишта лел шерра наха дIахайтар, хьалха латтараш белгалбахар. Хадданза цу дешашта тIалатта беза партийни, профсоюзни, комсомольски организацей теркам, хIана аьлча уж организацеш я яхьа хьалха латта езараш, цу гIулакхацара кхоачамбоацараш гучадаха, уж сихха дIадаха, дисциплина чIоагIъе, тIехьабусараш хьалха латтараштa тIехьакхебе безараш.

ХIанз массанахьа а социалистически декхараш тIаийца даьннача хана чIоагIа лоархIаме да кердача шера шоай де дезарех къахьегамхой дIакхетабар. Партийни комитеташа берригa агитатораш, политинформатораш оарцагIбаха беза коллектива хIара члена кердача шера дола а парте XXIV съезда сийна тIаийца а декхараш дIадовзийтара. Цу гIулакха шерра пайда эца беза дукхатиражкех, пенгазетех, гойтара агитаце средствaех.

ИйслагIча пятилетка хьалхарча шера программа белгалъяь я. Берригa низ тIабахийта беза хIанз 1971 шера план ханал хьалха кхоачашъяра, КПСС XXIV съезда сийленца накъадахара.

ЛакхагIа айе съезда хьалхарча социалистически яхьа байракх.

ПАРТИЙНИ СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

XXIV

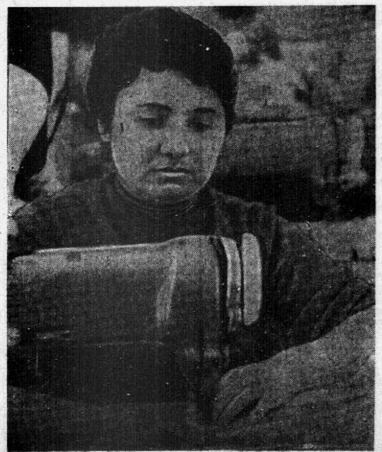

Грозненски швейно - производственни объединене цехаштa юкъе къаьстта дика къахьег шоллагIча цеха хIамаш тегараша. Январь бетта задани ханал хьалха кхоачашъяьй цар. Планал совгIа 5 эзар гаргга барзкъа тийгад цеха коллективо. Шоай новкъосташта хьокхам а телаш къахьег цехе хIамаш тегараша Петросян Розас, Висаева Зазас, кхычар.

СУРТА ТIА: болх беш я Петросян Роза.

И. Плиева сурт.

КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

Грозненски машиннаькъа отделене вагонникаша, движенцаша, кхыча болхлоша КПСС XXIV съезда сийна къахьегама вахте а этта дикача толамашца чакхбаьккхаб укх шера хьалхара бутт. Беза мухь тIабола 150 поезд дIаюха йигай цар, хIаьта планал совгIа царца дIа-юха бихьа мухь 60 эзар тонн я. Из бахьан долаш мухь дIа-юха бахьа мукъаяьннай 15 локомотив. Хьинаре къахьегарца билгалбаьнна, ба машинисташ нн. Посупин, Мальцев, диспетчер нов. Адуев, кхы дуккха бараш а.

* * *

Укх деношка боккха кхаъ кхаьчар Гудермесски локомотивни депои Гудермес станцеи коллективашка. Социалистически яхье а яьнна дика къахьегама толамаш лахарах райпрофсожа Президиумеи Грозненски машиннаькъа отделене кулгалхойи решенех машиннаькъа сийлен книжка тIа йихьай уж. Цу сийлен книжка тIа йихьай дукхача болхлой цIераш. Царна юкъе ба тепловозий машинисташ Н. Г. Старчак, И. Д. Сыщиков, вагонашка хьежар М. И. Ананьев, дистанце электромеханик П. Г. Терещенко, кхыбараш.

* * *

Грозненски локомотивни депо электромашинни цеха коллективо ханал кхо ди хьалха кхоачашйир январь бетта план.

Г. АНОХОВ.

ТХА КЪАХЬЕГАМ ХЬОНА, ДАЬХЕ!

Московски болхлой инициатива хьаллаьцай грозненцаша

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА БОЛХЛОША, ИТР-аша, ГIУЛАКХЕРЧА НАХА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ПРОМЫШЛЕННИ ПРЕДПРИЯТЕЙ, ГIИШЛОШЪЕЧЕИ ТРАНСПОРТНИИ ОРГАНИЗАЦЕЙ ЕРРИГАЧА КОЛЛЕКТИВАШКА ДАЬ

КХАЙКАРАЛ

Оаха, «Красный молот» завода болхлоша, ИТР-аша, гIулакхерча наха, Ленински комсомола цIерагIча Московски автозавода коллектива дIадоладаь патриотически гIулакх дийца а дийца, москвичий почин хьаллаца а 1971 шера 17 апреле цаI санна массава а коммунистически субботнике аравала а лаьрхIад.

Цу дийнахь завода коллективо хьаергья 4АН-700 яха насосни агрегат, ЦА-320М яха цементировочни агрегат, летабу 5 яй, фонтанни арматура 1 комплект, 25 тонн поковкаи штамповкаи, 40 тонн болата литье, 20 тонн слиткаий 110 тонн коачача болатеи, ерригаш а — 86 эзар сома маьха хIамаш.

Даьккха деррига ахча кердача пятилетка фонде дIачулургда.

Нохч - ГIалгIай АССР промышленни предприятей, гIишлошъечеи транспортнии организацей коллективаш тIахьех оаха 1971 шера 17 апреле коммунистически субботнике хьинаре лацара, ийслагIча пятилетка хьалхара шу коммунизм хьалъяра гIулакха юкъе къахьегамаца да дакъа лацарца белгалдаккхара.

ТIаийцад 1971 шера 29 январе завода цехий, отделий, службай юкъарча собранешна.

РЕСПУБЛИКА ПРОЕКТНИ, IИЛМА-ТОХКАМА ИНСТИТУТИЙ, ПРЕДПРИЯТЕЙ ПРОЕКТНО-КОНСТРУКТОРСКИ ПОДРАЗДЕЛЕНЕЙ ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКИ БОЛХ БЕРАШКА, БОЛХЛОШКА, ГIУЛАКХЕРЧА НАХАГА «ГИПРОГРОЗНЕФТА» ИНСТИТУТА КОЛЛЕКТИВО ДАЬ

КХАЙКАРАЛ

«Гипрогрознефта» института инженерно - технически болх берий, болхлой, гIулакхерча наьха коллективо, Ленински комсомола цIерагIча московски автозавода болхлой, инженерий, гIулакхерча наьха почин хьал а лаьца, 1971 шера 17 апреле коммунистически субботнике дакъа лаца лаьрхIад.

Цу дийнахь шин берригa къахьегам мах боацаш Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача промышленноста объекташта проекташ оттаяра дIалургба тха коллективо, хIаьта цо йиш хулийтаргья планал совгIа кхы тIа а 100 эзар сома маьха гIишлой - монтажни балхий технически документаци кхоачашъе. Из хургда республика промышленноста технически прогресс сихъяра юкъе лоаца кхы цхьаькха а цхьа дакъа.

«Гипрогрознефта» коллективо республика проектни, Iилма - тоххама институтий, предприятей проектно - конструкторски подразделеней инженерно - технически балхаш дераш, болхлой, гIулакхера нах тIахьех оаха дIадоладаьча гIулакх хьаллацара, 1971 шера 17 апреле цаI санна массава а коммунистически субботнике аравала. Дика къа а хьийга кердача низаца дIахьовзавай Ленина васкеташта, турпалча революционни къахьегамеи традицешта цIаккха а лоарзарг дарг доацаш воаш тешаме хилар. Коммунистически партенеи цун ленински Центральни Комитетаи гонахьа, моакхаз санна, чIоагIа кхотаденна хилар.

ТIаийцад «Гипрогрознефта» института коллектива юкъарча собране.

ХЬАЛХА ЛАТТАЧА БУРУВДЕТТАРИЙ ОПЫТ — МАССАНЕНА

ЛАЬТТАН ЧЕНАШ ТЕХКАРАШ

Карабулакски бурув деттача балхий управлене болхлоша чIоагIа раьза болаш тIаийцар хьалха латтача бригадай опыт мехкдаьтта промышленностеи геолого-тохкама организацешкеи шерра дIайоаржаярах бола КПСС ЦК Соцам. Цу тIа белгалъяьхай лакха хьокхамаш даьха бурув детта бригадаш. Царца хьоахаьеце а тха а я цу тайпара кIоарга тохкама бурув детта бригадаш. Хьинаре къа а хьегаш лакха толамаш доахаш хьайоагIача цар опытах массане а пайда эца мегаргба. Уж я С. И. Михайлова, Б. Ф. Касакова, В. В. Буняева кулгалду бурув детта бригадаш.

Нов. Касакова бригада дуккхача хана денз социалистически яхье хьалхара моттиг дIа ца хецаш хьайоагIа. Массанел а хьалхагIа пятилетка кхоачашйир цо. Иштта ханал хьалха толамца кхоачашйир юбилейни шера задании а. Кхы а сихагIа бурув тоха, метр кIоарга бурув тохарга дIабода мах лохбе, вешта аьлча, дикагIа технико - экономически хьокхамаш даха йиш яр бригада, нагахьа санна обсадни турбаш, технически, кхыйола материалаш йоацаш сеца латташ ханаш яха йийзеецаре. Цудухьа хила доагIача тайпара лакха хилазар цун технико - экономически хьокхамаш. Йоккха опыт, лакха говзал, организаторски талант йолаш вола нов. Касаков районни инженерно - диспетчерски служба начальникалла вахийтачул тIехьагIа цу бригадана кулгалдеш ва буровой мастер Егоров Александр.

Керда шу тIакхоачаш бурувдеттарий бехкагIа доацаш боккха хьовзам хилар буровой. Обсадни колонна тIоьхьа вIашка а толанны йохайир. Цудухьа из скважина дIа-хIоттийна йийзар.

— ХIанз вышкомонтажникашца цхьана № 80 йолча керда скважина тIехь хьалхе йолваргIолаш ю тхо. ТIехьара тхоай ца хиина хилларг дага а боалаш рекордни скважинина бурув тоха дайна кийча еш да тхо ХIанзехьа а, — йоах мастера нов. Егорова. Партеш правительствай бурув деттарий йоакхо яра иштта жоп дала лерхI бригада болхлоша.

Бурув тохача дика толамаш даьхад нов. Михайлова бригада а. Геолого - технически наряд телха ца еш, оборудованех боагIача тайпара пайда а ийбеш, керда техникеи толашагIйола технологии бурув тохача юкъе кхухьаш къахьег бригада. Бурув сихагIа тохарен дIабода мах лохбарен дешаш творчески къестаду. Цудухьа пхе шера плани юбилейни шера задании ханал хьалха кхоачашъе вIаштIехьдаьлар бригада. Ала деза, нов. Михайлова кхетамца вIаштIехьбаьккхаб производственни болх. Цудухьа лакха сакхетам болча бурувдеттараша овсаре къахьег. Карабулакски бурув деттача балхий управлене кхычарна лалла Сийлен Доска тIа хьалтеха доал нов. Михайлова сурт.

Долча тайпара аьлча, уж лакха хьокхамаш дахара ший тайпара бахьанаш да. Бурув тохача хана хила тарлуча хьовзамий хьалхе а уйла ю, уж ца хилийтара де дезар белгалдоакхх. Масала, лакхерча тIоанашта бурув тохаш углещелочни реагенташ яь маркхал чубоххийт скважине. Нагахьа санна зIамига хувцамаш хилча дикагIа хийла кIира (известковы) маркхал чубоххийт.

Цкъа чубаххийта маркхал телха балар. Из хьехадалча оператора-коллектора Капустина Аннас бийцан 3 сахьат дIа-хьча телефон тIехьа мастерга. Цул тIехьагIа мастера хьехамах ца гоаеш комбинираванни химически реагент чудоахийтар. Иштта маркхал юха тоабир. Вешта аьлча, маркхала параметраш стабильни хилар. Цо низагIа бурув тоха вIаштIехьдалийтар. Из мероприяти бакъахьа хилар тешал дир керттерча инженера. Цу масала хьахьокх бригадерча наха шоай болх дика бовзалга, халонаш эша а еш хьабелга. Гидромониторни, цхьашарошечни, кхыча оттаех ховш пайда ийбу. Цхьаькха а белгал ца даьккхача далац. Алханчуртерча № 1003 йолча скважинана 1200 метр йIаьха 14 дюймови кондуктор Iочу а ца йохийташ 3600 метр кIоарга бурув техар нов. Михайлова бригада. Цхьаккха хьовзам а ца хулийташ бурув тохарал совгIа 60 эзар сом ахча кходир бригада болхлоша. ХIанз 4250 метр кIоаргденнад бурув. Управлене эгара хьалха январь бетта план кхоачашъяь а яьина тIабоагIача бетта чотах къахьег бригада.

Нов. Михайлова бригада метод хьаллоацараш а корабаьб. Цу методагIа № 167 йолча скважине бурув тохаш я П. А. Золина кулгалду бригада. ХIанзлехьа 2600 метр бурув теха яьннай из бригада. ХIанз 12 дюймови технически колонна Iочуяхийта кийчлуш я бригада, 1350 метр йIаьха 16 дюймови кондуктор ца а йохийташ. Укхаза кхы а говзагIа технологи гучаяьккхар. Бурув тохара диаметр шер а еш обсадни колонна Iочуяхийта кийчъю.

— Опыт пайдане я, цхьабакъда кердадараш юкъекхийлача кхы а дикагIа, пайданегIа да, — йоах нов. Золина.

Ховш да, хувца ца луш дуккхача хана денз цхьан моттиге болх беча наьха опыт йIаьхагIа, говзал лакхагIа хул. ТIаккха цар хьадер овсарегIа хул. Цунах кхоачам а баь дог тийша ца а хулаш даим кердадараш лехаш, балха юкъекхувлаш, вешта аьлча, творчески къахьегаш шоай говзал лакхъю бурувдеттараша. Деррига а фуд аьлча — хьовзам боацаш, авари ца хулийташ бурув тохар да. Цу тIа кхача гIерташ творчески а вешта а могар, ховр деш къахьег хьалха латтача бригадаша. Цудухьа юкъера дIалаьрхIача ерригача управлене гIолла даьхачарел дикка лакхагIа технико - экономически хьокхамаш даха вIаштIехьдоал цар.

Нов. Михайлова бригаде къаьстта дика, овсаре къахьегаш ба бурувдеттараш новкъостий Ларюшкин, Черепов, Мусатов, Цымбагов, бурувдеттарий гIончаш Рассоха, Евлоев, Хамхоев, Хадзиев, оператор-коллектор Капустина.

Цудухьа бригаде меттел управлене а дика бовз уж. Цар къахьегам кхычарна бола хьокхам а хинна дIаэттаб.

КПСС XXIV съезда сийленца накъабахка дош деннад мехкдаьтта лехараша. Цудухьа хьинар айденна къахьегаш толамий новкъа боагIа уж. Бурув тохара балхий эффективность лакхъяра хьакъехьарча КПСС ЦК Постановленена цар луш дола хьаьнал ча къахьегама жоп да из.

А. БАКАЛЮК.

ФИНЛЯНДЕ ИНИЦИАТИВАНА ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКАША ДЕННА ЖОПАШ

Финлянде правительства, ховш ма дарра, соахк 25 ноябре 35 мехка правительствашка памятни записка дахьийтадар. Цу тIа могадора Хельсинке ерригача Европа юкъара совещани кийчъяра дешаех лаьца дешаца хьашт долаш йолча ерригача паччахьалкхений викалий консультацеш елга.

Социалистически содружества мехкаша, Европейски континентера гIулакхаш уназцIеначa хьал тIа оттаде безам я болаш, раьза хинна тIаийцар Финлянде правительства инициатива. Европе кхерамзле чIоагIъярен машар тIехь цхьана леладу гIулакхаш дегIакхувларен дешаех лаьца яьча, 1970 шера 2 декабре Берлине хиннача Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений Политически консультативни комитета совещане тIаийцача заявлене тIа белгалдоакх ерригача Европа юкъара совещани практически кийчъяра новкъостал де дезача цу тайпарча вIашагIкхетарашка дакъа лаца уж паччахьалкхенаш раьза хилар.

Дунен халкъашта юкъе лелаш йолча практикага хьежжа Советски правительства 1970 шера 3 декабре дипломатически каналашка гIолла Финлянде правительствага заявлени яхьйитар ерригача Европа юкъара совещани вIашагIтохара дешаех лаьца йоагIаш йола консультацеш яра хьакъехьарча фински предложенена ше раьза хилар дIахойташ.

Кийчо яра Хельсинке вIашагIкхетача дакъа лаца шоаш кийча хиларах Финлянде правительствага хоам бир Польски Халкъа Республика, Чехословакии Социалистически Республика, Болгаре Халкъа Республика, Германски Демократически Республика, Венгерски Халкъа Республика, Румыне Социалистически Республика правительстваша.

Финлянде правительства памятни записка дикача оагIорахьара жоп дахьийхад иштта Югославе Социалистически Федеративни Республика правительства а.

ХIанзалца дуккхаза а шин оагIорахьара хиннача контактай результаташа хьахьекхачох, ерригача Европа юкъара совещани яра тоъал предпосылкаш кийчъяьй, цудухьа цхьаккха бахьан дац из гулъелга тIехьадаха е хьалххагIе а кхы тайпа условеш увттае. Ерригача Европа юкъара вIашагIкхетара гIулакх дIахьалхашкахьа даккха йиш я тар ма лу хьалхагIа дIайолаяр лоархIаме хургдолаш йолча дуккхача оагIорахьарча консультацей новкъостала.

Европейски социалистически мехкаша Финлянде инициативана позитивни сихха жопаш далар Европера машар чIоагIбарга бодача наькъа тIара йоккха этап хургйолаш йола ерригача Европа юкъара совещани сихагIа вIашагIтоха цIенача дег тIара ловш уж хилара дола кхы цхьаькха а цхьа тешал да.

(ТАСС).

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КОММУНИСТИЙ ХЬАЛХЛЕНЦА

Чакхъяьннача пятилетка даьхача толамех доккхал а деш, къахьегама хьинар кхы а айдаьд кердача шера тха района къахьегамхоша.

Районерча 34 промышленни предприятех 31-не пятилетка планал хьалха кхоачашъяьй. Чакхъяьннача пятилеткагlа къаьстта дика къахьийгад тха мехкдьттахоша. Уж а кхыдола а толамаш карагlдаьннад царна дебит лакха йола скважинаш балха юкъейоалаяри, геолого-тохкама балхаш нийса леладари бахьан долаш.

Къаьстта дика болх барца белгальяннай коммунисташ Летникови Павлови керте латта мехкдьтта доаха бригадаш. Шоай низаца утилизаци яьй цар 58-ча участке зехьа йоагаш лаьттача газа. Партийни комитето хlанз а тlехь хадданза теркам беш леладу производства лоархlамегlа йолча участкашка денал, балха денал, балха опыт йола хьалха латтараш дlахьа увттабара гlулакх. Тоабаьб мехкдьттахошта юкъера организаторски а политически а болх а, шерра йоаржаяьй КПСС XXIV съезда сийна тlайнйца социалистически декхараш кхоачашдара яхь. Цуйна юкъе 1670 саг ва. Хьалха латтача производственни коллективаша дlадоладаь патриотически гlулакх хьал а лоацаш, КПСС XXIV-ча съезда къахьегама совгlат кийчде болабеннаб мехкдьттахой. Цар лаьрхlад укх шера планал совгlа 5 эзар тонн мехкдьттен 500 эзар кубометр гази яккха, хlаьта цунах 1,5 эзар тонн мехкдьттен 100 эзар кубометр гази съезд хьаеллача денга а йоаккхаш. Шера планал совгlа 35 эзар сом пайда бе, хlаьта цуцах кхоалагlа дакъа хьалхарча квартале а беш. Мехкдьттахой коллективо коммунистически къахьегама предприяти яха сийлен цlи яьккха къовсам лоаттабе лаьрхlад.

Юрта боахам дlахо дегlабоалабара даькъе боккха лоархlам болаш ба колхозий, совхозий юххьанцарча партийни организацешна къахьегамхошта юкъе бу организаторски кхетамеи болх. Производственни участкашка, фермашка вlашагlъехкай экономически дешара, ленински хьисапе боахам лелабара школаш. Хlара бетта социалистически яхьа итогаш ю, колхозашка вlашагlъехкача специалистий советаша экономически хьокхамий анализ ю. Цу дерригнеша торо хилийтай районе 8-гlча пятилеткагlа 7-гlча пятилеткаца нийсдича 25 эзар тонн дукхагlа ялат даккха. Из вlаштlехьдаьннад керттерча даькъе колхозий материально-технически база чlоагlъярца, ялат леладерий говзал лакхъярца, lилмана карагlдаьннар а хьалха латта опыт а балха юкъейоалаяр бахьан долаш.

Пятилетках иштта дукхагlа яьхай хьайбай продукташ, бьцадаараш. Масала, хьалха дlаяхача пятилеткаца нийсдича тlеххьарча пхе шера 44 процент дукхагlа даьккхад дулх, 33 процент — шура, 102 процент — фуаш, 10 процент — бьцадаараш.

Районе хьалха латтарех я юрта боахайа еррига продукташ пачхьалкхенга йохкара пхе шера план тlеххоачашъяь «Цlеча Эскара» цlерагlеи «Победа» яхеи колхозаш. Дахача юбилейни шерара балха темпаш лаьгl ца еш дlадоладаьд цу колхозаша кердача пятилетка хьалхара шу а.

Хlанз дерригa хьинар тlадахийта къахьег цар парте XXIV-ча съезда дикача совгlаташца накъабаха гlерташ. Хlаьта съезда сийна план 150 тонн йолча пачхьалкхенга укх шера хьалхарча квартале 160 тонн дулх, шура план 350 тонн йолча 390 тонн, фуаш планал совгlа 60 эзар дохка дош деннад цар. Январь бетта хьалхарча итт дийнахь колхозо пачхьалкхенга дехкад 100 тонн гаргга дулх, 50 тонн шура, 50 эзар фуъ.

Районе дукха ба производства участкашка кулгалдара опыт йола, коллектива болх дика вlаштlехьбаккха хоаш бола болхлой. Керттерча даькъе коммунисташ ба уж. Уж керте латта коллективаш масса хана хьалха я. Царех я нов. Кириллов керте латта «Ассинский» совхоза бьцадаараш леладу бригада, коммунисташ Кузнецован, Шевлякови керте латта XIX-ча партсъезда цlерагlча колхоза бьцадаараш леладу бригадаш, къонача коммуниста Махоткина кулгалду «Путь к коммунизму» яхача колхоза тракторно-полеводчески бригада, иштта кхыяраш. Хlанз мадаггара кердача шера ялатеи бьцадаарийн хьувкъама лард йоллаш ба уж.

Районерча дукхагlа йолча юххьанцарча партийни организацешна дика вlаштlехьбоах производственни участкашка беш бола организаторски политически болх. Коммунисташа каст-каста шоай собранешка дувц производства гlулакхаш дlахо тоададарах дела дешаш. Царех я дукха ха йоацца районни партийни конференце йийца XX-ча партсъезда цlерагlча колхоза шоллагlча комплексни бригада нов. Даудов керте латта цехови парторганизаци. Партийни бюрос ходданза терко ю производстве коммунистий авангардни лоархlам чlоагlбара, общественни вахаре цар хьинаре дакъа лацара. Цу партийни организаце чувоагlа 16 коммунист бригаде хьалха латтараш ба. Партийни организаце еш йола собранеш дукхагlча даькъе парте боаца активисташ юкъе озаш ю, хlаьта дувцаш долаш дешаш а лоархlаме да. Иштта, коммунисташа тlеххьарча хана дийцад «Производства торонех пайда эцилга тоадар», «Коммунистий авангардни лоархlам лакхбарах», «Шуррий товарни ферма коллектива балхацара кхоачамбоацараши уж дlалахара де дезараши», иштта кхыдола дешаш.

Хlанз районни партийни организаце хьалхленца районерча берригача къахьегамхоша укх шера хьалхарча деношка денз еррига уйла тlаяхийтай парте XXIV-ча съезда къахьегама совгlатаца накъабахара, кердача пятилетка хьалхарча шера планаш тlеххоачашъяра. Из бахьан долаш дlайолаяь социалистически яхь ди тlехьа шерагlа яржаш латт районе.

Тlайнйца декхараш доккхий а бехкгохкаме а долга дика кхета деш а денгара денга хьинар айдеш болх бу сунженцаша.

С. КОТИЕВ,
КПСС Сунженски райкома секретарь.

Карагlдаьнначох кхоачам ца беш

Грозненски района «Ермоловский» совхоз вlашагlъеллача денз, цу боахама коа тlара оалхазараш леладеча ферме къахьегаш я 25 шу къахьегама стажи йоккха балха опыти йола Лазарева Мария. Атта хиннабац цун къахьегама никъ. Коа тlара оалхазараш леладу ферма вlашагlйоллаш дукха новкъарленеш нийслора. Хlаьта уж юстаръяхара цхьайолча хана ферме бийса яккха езаш а хулар Мэрия. Иштта хьинаре къахьегаш ший вахара ах совгlа ха совхоза рузкъа lоадера дlаеннай цо.

Укх тlеххьарча 10—12 шера цхьа шу дlадахийтадац Марияс фуаш гулдара план кхоачаш ца еш.

Дlадахача бархlагlча пятилетка тlеххьарча шера план 150 хиннача хlара котама тlехьара 170 фуъ гулде декхар тlайнйцар Марияс. Дерригача шера низ кхо ца беш къе а хьийга, хlара котама тlехьара юкъера лаьрхlача 194 фуъ гулдир цо. Цо беча балха лакха мах а беш, Сийлен грамоташца, мах болча совгlаташца, ахчан премешца белгальяьхай Мария. Хlаьта В. И. Ленина ваь бlаь шу дузача шера Юбилейни медаль елар цунна.

Лакха социалистически декхараш тlайнйцад Марияс укх кердача пятилетка хьалхарча шера а. Хlара котама тlехьара 180 фуъ гулде, хlаьта укх шера цхьоалагlча квартала план 20-ча марте кхоачашъе дош деннад цо.

Я. ЦУЕВ.

Сурта тlа: «Ермоловский» совхоза коа тlара оалхазараш леладерхо Лазарева Мария.

Автора сурт.

ХЬИНАР АЙДЕННА

Укх шера город Гудермесерча консервни завода парторганизаце вlашагlъеллай юххьанцара политшкола. Укхаза занятеш хьех къонача пропагандиста КПСС члена нов. Л. Г. Рябикинас — завода керттерча инженера.

Хьалха ВЛКСМ горкома секретарь хиннача нов. Л. Г. Рябикинай вlаштlехьдаьннад деша ухаргбарий состав — коммунисташ, комсомольцаш, парте боаца кагирхой — верригаш а 15 саг вlашагlтохеи кхотабеи.

Партийни дешара цу звеной программа 2 шера лаьрхlа я. Хьалхарча шера В. И. Ленина биографи lомаю деша- багlараша, шоллагlча шера — политически знаней лардаш. Хьалхарча занятe пропагандиста деша багlарашта дlайовзийт дешара программа, В. И. Ленина произведенеш малагlча лерагlа lомаергья, царех конспект увттае езараш малагlаш я, дешара шу чакхдаллалца ший малагlча технически средствах пайда эца безам ба дувц. Методически хьехамаш ду пропагандиста, аргlанара беседа мишта кийъергья, кхы тlа а эшача литератураца болх мишта бергба.

Хlара занятена лаьрххlе, уйла тlа а яхийта кийчлу Лилия Григорьевна, бокъонца дух тlа а йоалаш еш В. И. Ленина вахареи гlулакхийи хьакъехьарча книжка белггалара раздел. Шерра пайда эц баьчча соратникаша, гаргарча наха, доттагlаша В. И. Ленинца шоаш вlашагlбеттабаларах, къаьст - къаьстача шерашка цо леладаьча гlулакхех дувцаш долча, кхы тlа а эшача литературах. Занятена кийчлуча хана пропагандиста цкъа шерра план оттаю, шоллагlа — дика конспект. Сакъердаме, деша багlараша чlоагlгlа дакъа а лоацаш чакхьовл Лилия Григорьевнас еш йола занятеш.

В. И. Ленина биографи lомаеча хана, йоах пропагандиста, вайна довз Коммунистически парте турпал истори, самодержавии капитализми дlаяккхар, пролетариата диктатура оттаяр, социализм котъяккхар, вай мехка коммунизм хьалъяр духьа цо лоаттабеча къовсама истори.

Лилия Григорьевнас шерра пайда эц фильмоскопах. Масала, деша багlараш, шоаш хьалхагlа lомаяь тема кхы тlа чlоагl а еш, кинокадрашка хьож: «В. И. Ленина революционни гlулакхаш дlадоладенна ха».

Дlахорча занятешка пропагандиста вlаштlехьдоаккх баьччаца вlашагlбеттабаларах дийцача, граммпластинкаш тlа дlаяздаьча В. И. Ленина соратникашта дагадоагlарашка ладувгlилга.

Дукха теркам тlабохийт пропагандиста марксизма - ленинизма первоисточникаш тlа беча балха. Масала, деша багlараша ла а дийгlа, конспекташ оттайир «И. В. Бабушкин» яхача В. И. Ленина балха.

Ший еррига уйла пропагандистски балха тlа а йохийташ, еш йола выступлени завода, района, республика вахарца ювза а ювзаш, нов. Л. Г. Рябикинай вlаштlехьдаьннад шийца деша багlарашка ше лархlийта, ший сий дайта. Цун хlара занятни сакъердаме, деша багlараша чlоагlа дакъа а лоацаш чакхйоал.

Шоай знанеш дика хилар занятешка хьахьокх электрика П. Цымбала, шофера Б. Абазатова, консервни цеха болхлоша Б. Байгириевас, П. Траченкос, Л. Штефановас, А. Мадаевас, кхычар.

Мехкарий А. Мадаеван Л. Штефанован, шоай идейно-политически боарам лакх а беш, пищевой техникуме деша баха кийчлуш ба.

Политически дешаро деша багlарий общественни балхацара безам совбаьккхаб. Царех дуккха бараш политинформатораши агитатораши ба. Масала, П. Цымбал профтехучилище йисте а яьккха венав заводе электрикалла балха. Из «Комсомольски прожектора» штаба начальник ва. Цхьа рейд яь lийнавац из заводе ший новкъосташца.

Коммуниста нов. Б. Абазатова завода болхлошта юкъе агитационно - массови болх бу.

Х. ГЕБЕРТУЕВ,
КПСС Гудермеса горкома инспектор.

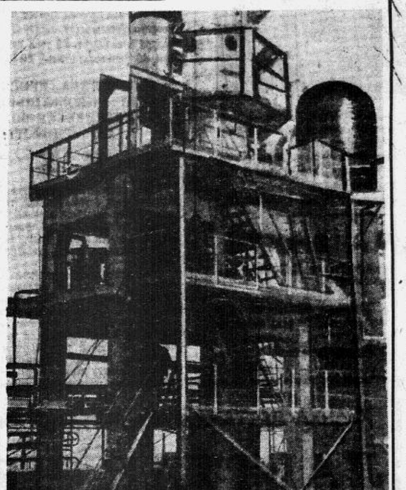

Вознесенски газ чакхйоахача заводе хьалъяь керда объекташ дика могайир пачхьалкхен комиссе. Болх бе дlаеннай № 1 йола комбинировании установкеи, № 2 йола лоха температурни сепарацин, холодильни (шелал лоттаю) блоки. Сепарации холодильни блоки пусконаладочни балхаш деш, тохкаш я.

Укх шера кхы а массехк керда объект хьалъергйолаш я.

Хlанз болх бе йолаеннача № 1 йолча установка коллективо КПСС XXIV съезда сийна тlайнйца социалистически декхараш толамца кхоачашдара хьинар айдена къахьег.

СУРТА ТlА: № 2 йола лоха температурни сепараци.

Б. ТОРШХОЕВА текст и сурт.

ІИЛМА—ПРАКТИКАНА

Академик Ираклий АБАШИДЗЕ

Гуржий халкъо доккха къамин цlей да Советски Іаьдал оттадаьчеи Грузе Компарти вlашагlъеллачеи дийнахь денз шовзткъе итт шу дизар.

АПН корреспондента, дехар дарах республика Іилмай академе вице - президента, академика Ираклий Абашидзе дувц Грузе Іилма дегlадарах лаьца.

СОВЕТСКИ Іаьдал оттадеча шера Грузе яр ткъаь бархl Іилман учреждени, царех дукхагlчарех из цlи тилла йоагlаш а тиллайий хьогl аьнна хеталуш дар. Царна юкъе яр зlамига опытни станцеш, библиотекаш, архиваш. Керттера моттиг дlалоацаш яр Тбилисски университет — Грузе ше цаl мара ца хинна лакхера дешара заведени.

Ма дарра аьлча Грузе тахаьарча Іилма лард йоллаш мара ца лаьттача Тбилисски университета юххьанцара профессораш бар Грузел арахьа образовани а яьккха, Іилман гlулакха юкъеба ха Іилмахой: даьхене лакхера образовани яккха моттиг яцар, хlаьта знанеш Іомае кхычахьа дlааха торо йолаш хиннараш дукха а бацар.

Лакхера образовани чlоагlа яьржаяц Советски Іаьдал оттадаьчул тlехьагlа мара. Советски Грузе бахача наьха хlара эзар сагах шовзткъане лакхера дешаре заведени йистеяьккхай. Хlанз республике везткъеи итт эзар студент ва, хlаьта ах бlаь шу хьалха берригаш а дlалаьрхlача массехк бlаь мара бацар уж.

Университет вlашагlъелларaш керттерча даькъе историко - филологически Іилма дийша бар. Цудухьа Советски Іаьдала юххьанцарча шерашка цlенхаштта Іомаеш хиннар Грузи —цун истори, археологи, этнографи, мотт, литературни тlехьале яр.

Хlаьта физико - математически естественни Іилмай хьакъехьа опыт яцар укхаза. Шовзткъеи итт шу хьалха долла хlама а юххьанца денз дlа а доладеш хьаде дезаш дар. Тахан Грузе Іилмай Академе президент, академик Николай Мусхелишвили керте вола грузински математически школа — Іилмана юкъе эггара толашагlа а йовзашагlа а ярех цаl я.

Тlехбаьнна боккхийча Іилмахоша деча тешалга диллача академика Мусхелишвиле хlанзарча ханарча механиканеи математиканеи юкъе лаьца дакъа Іалашате доккха да. Соттама (упругоста) теоре даькъехьарча цун иденхеи тохкамаш дарца гучадьхарехи Іилма цу даькъе XX бlаьшера карагlдаьнна керттера гlулакх лерхl.

Иззаморг-ала йиш я гlорваьнна волча Іилма деятела, академика Иван Бериташвиле кулгалдеча Іилмахой - физиологий школах а. Грузински физиологий школа даь тохкамаш, СССР-е дайза а ца lеш, шерра довзаш да. Лакхагlара нервни болх бовзара юкъе мах баь баргбоаца дакъа а лоацаш, тха физиологаша боккха теркам тlаухийт хlама дагадара механизм гучаяккхара, сага а хьайбашта а шоаш хулаш дола моттигаш малаш я хара нервни механизмаш йовзара. Гуржий Іилмахой цхьадолча тохкамех гучаданьнарех пайда ийцаб космически физиологе.

1941 шера, Сийлахь - боккха Дай-мехка тlом болабалалехьа массехк бутт хьалха гуржий халкъо белгалдаьккхар республике Советски Іаьдал оттадаь ткъо шу дизар, хlаьта ший къаман Іилмай академи хьахилара теш а хилар из.

Хlанз Грузе еррига Іилман учрежденей дуккал ши бlаь гаргга хулча дlакхаьчай, царех бlаьн ткъаьн ялхайтта Іилма-тохкама а йолаш. Ткъаьн барайтта институт я Іилмай Академе системе. Грузе хlанз Іилман болхлой бlарчча эскар да — 17.000 саг, 1940 шерарчул пхезза дукхагlа ба уж. Царна юкъе 856 доктори 5200 совгlа Іилмай кандидаташи ба.

Республике хьаьча кердача йоккхийча Іилман учрежденей духхьала цхьан цlераш яхаро а хоза тешал ду мехка чу Іилма дегlакхувлара Коммунистически партеи Советски правительстван йоккха терко еш хилара.

Грузе хьайийллай керда Іилтохкама институташ — СССР-е эггара хьалхара кибернетика институт, электроника, автоматика, телемеханика институт, лоаман механика институт, прибораш яреи автоматизаце средстваи Институт, промышленносте производственни процессашта автоматизаци яра Институт. Хьаьнй палебиологе, йоазоний, клинически экспериментальни неврологе институташ...

Іилмай Академе системе хьаьнй йоккха вычислительни центр. Цо, халкъа боахама новкъоства лоаттадарал совгlа, тохкамаш ду математически машинаш толашагlча тайпара тояреи теоретически дешаш къестадареи хьакъехьа. Вычислительни центре хьаьнча кердача прибора — «генератор случайностей» яхачоа — шерра мукlарал даьд Советски Союза арахьа.

Тбилисена юххе хьалъьнй экспериментальни атамни реактор. Цуйна гонахьа бу атамни энергех машарерча гlулакхашта пайда ийбара бола дуккхача министерствай болх.

Грузе тохкамаш ду боккъаллар аьлча хlанзарча ханарча Іилма массе а лостамегlа. Чуйнна къестаеш латт керттерча Іилмай: математика, физика, астрономе, химе проблемаш.

Грузе Іилмахоша шоай низаш тlалестаду боккха халкъа боахама лоархlам болча, хьалхарча аргlагlарча Іилман проблемашта.

Академика Георгий Дзоценидзе кулгал а деш геологаша къестадаьча дукккхача гlулакхех пайда ийцаб пайданера оахкалаш лехара дола прогнозни карташ увтдара.

Кибернетикаша даьча тохкамех гучадаьннараш юкъедихьад юртбоахама производствана доалдара система вlаштlехььяьккхача, цхьайолча совхозашкеи колхозашкеи. Кибернетически метода новкъосталца медикаша дикагlа тоадаьд керта хьаь толхаяь моттигаш малагlаш я хоалга. Электроника, автоматика, телемеханика Институто хьаьнй дуккхача моттигашка математически выраженеш графически чарга яха йиш хулийта вычислительни устройство.

Гlишлошъяра механикаи сейсмостойкостеи Институте вlаштlехьъяьккхай крепа (къовлора) расчета керда метод. Цунах пайда ийцаб Ингури ГЭС тоннелаш йоахача, хlаьта цо дукха металл кхо а дайтад.

Производствана новкъостал дара бола дикка боккха болх чакхбоах лоаман механика Институто. Гlишлошъяра кхера термически хьисапагlа тедилга, делхийтара наькъаца мрамор боахилга, гидравлически деттадаларащца къовсам лоаттабара методаш къоастаелга, лакха овсарле йола комбайнаш шахташка юкъекхухьилга санна дола даь тохкамаш белгалде йиш я.

Союза юкъарча лоархlамера балхаш кlезига дац тхацига. Уж да болата керда тайпаш, рудана юкъерча марганцана нейтронно-активационни тохкамаш дара йола установка, лаьттанна. кlалхара хьалъухка канатни наькъаш, дуней тlа духхьашха академика Ксения Бахтадзес Грузе кхедаь керда, доккхий хьувкъамаш дола, шелала духьальувттaлу чаь сорташ. Космически зlанарашта тохкамаш дара, чlоагlача тела физика, лохача температурай биофизика, элементарни дакъилгий (частицай) хьакъехьа дола геттара боккхача лоархlамера балхаш даьд академика Элефтер Андроникашвиле кулгалдеча физика Институто.

Гуржий Іилмахоша — советски Іилма деятелий хьалха латтача дуккха а Іилмахой юкъе болча отрядех йолча цхьанне — низаши творчески денали юхаккходац, долла а хlама ду парте Программа хьалхалаьккха «Советски Іилмахой сий дола гlулакх — знане лоархlамегlара доакъошка яьха хьалха латта позицеш советски Іилмага дlачlоагlъелгеи массе а лостамашка дуней Іилмана юкъе керттера моттиг хьалоацилгеи» яха сийлен декхар кхоачашдара.

(АПН).

ПАЙДАНА ДАР—ПРОИЗВОДСТВАНА ЮКЪЕ

Укх деношка Нохч - Гlалгlай Іилма технически информацеи пропагандаи Цlено, НТО, ВОИР-а областной Советаша дакъа а лоацаш «Красный молот» завода хьалхя латтарий опыта школа занятни хилар. Цун керттера декхар дар город Киеверча предприятей пластически деформацех йола прогрессивни метод вай республика предприятей балха юкъе хьолга Іалашдар.

Цу школе дакъалоацаш хилар технологаш, цехий, участкай начальникаш, машиностроене, приборостроени, нефтепереработка предприятей инструментальщикаш, кхыбараш. Верригa а 46 саг.

Уйла тlаяхийта ладийгlар гулбеннараша кхестача оатхалий лакхерча тlехенна «Раскаткащеи обкаткащеи обработка яр» яхача темах Киевски инженерно-строительни института материалий сопротивлене лабораторе заведующе И. М. Портнова баьча хоамага.

Теоретически дакъа чакхдаьначул тlехьагlа гулбеннараш завода механически цехе болх. Укхаза токарни станока тlа Украиннера венача говзанчо хьахьокх деталашта роликови раскаткаш мишта ю.

Украиннера венача рационализатора 17 маьхера предложенеш еннай. Балха юкъе йихьача царех кхаьние 30 миллион сом пайда бергба пачхьалкхенна.

Роликови раскаткаши, обкаткаши вай республике шерра производствана юкъе яхьа чlоагlдир школе гулбеннараша.

И. МАЙТАК.

ДlАХО А ИШТТА КЪАХЬЕГАРГДА

КПСС съезда хьалхарча вахте лакха къахьегама толамаш доах Малгlабика бурув деттача балхий управлене мастер А. А. Колосовский керте латтача бригада.

Проектни кlоаргал 3500 метр йолча № 891 йолча скважинана бурув тохаш я из бригада. Чоалханеча геолого - технически хьалашка боля а беш планагlа бетта тоха дезар 500 метр мара йоацача 28 январе 545 метр бурув техан барт болча коллективо.

Кхы а лакхагlа хьокхамаш даьхад мастера Каюшников Борис Андреевича кулгалдеча бригада. Цо 500 метр кlоаргача № 898 йолча скважине задани 450 метр йолча 676 метр бурув а тохаш 28 январе цхьан беттеи ах беттеи план кхоачашъяьй. Дlахо а иштта дlабаха лерхl бурувдеттараша. Шоай къахьегами совгlаташ хьамсарча парте XXIV съезда хетаду цар.

М. ЛЕВИН.

Планал совгlа— 4 эзар тонн «lаьржа дошув»

Парте XXIV съезд болх бе йолалу ди тlакхачалехьа планал совгlа лаьттан ченашкара 10 эзар тонн «lаьржа дошув», даккха, аьнна, ше денна дош сийленна кхоачашду «Старогрознефть» НГДУ коллективо. Хlанзалехьа планал совгlа 4 эзар тонн мехкдаьтта дlаденнад Даьхенна. Къаьстта дика болх бу мастерийн. Сальтаровске, Подгорне, Мишутийна, Магомадова бригадашa. Хlаьта мастера Брежнева бригада социалистически яхье хьалхара моттиг лелаю. Лакха технико-экономически хьокхамаш дахар белгал а доаккхаш «Грознефть» объединенеи профсоюза обкомои Сийлен грамота еннай цу бригадана. Республика мехкдаьтта доахача коллективашта юкъе шоллагlа моттиг яьккхача цунна доагlаш денна совгlат да из.

Л. МОМЕЕВ.

Къонача боахама хьалхара гlа

«Гойтинский» совхоз вlашагlъеллар юбилейни шу дlадоладеннача деношка. Боахама керттера декхар дар республика столице Грозне бахача наха шурей бьцадаараши лоаттадар, ялат, шекара свекла, сом кхебар, уж пачхьалкхенга дохкар.

Совхоза ший хьалхара боахама шу дlадоладир укх торонашца 5019 гектар оаха лаьтта, 600 бетта етт, 400 къона бежан, 50 трактор, 30 автомашина, иштта кхыйола юртбоахама техника.

Боахаме деш дола деррига балхаш аьттоаца кхоачашдара вlашагlъехкар 4 тракторно - кхаш леладу комплексни бригада, 2 шурий - товарни ферма. Совхоза аппарате а кхыча лоархlамерча производственни участкашка а юртбоахам дика бовзаш, лакхера дешара заведенеш яьха бола специалисташи кулгалхойи хьожабир.

Ленина юбилея сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь дlадоладир тха къахьегамхоша къахьегама шу. Дика къахьийгар боахама хlара къахьегамхочо ший-ший участке, хlаьта цунга хьежжа беркат а даьлар царна. Еррига юртбоахама продукташ яхара план дуккха тlеххоачашйир совхозо. Масала, 125 процент кхоачашйир ялат даккхара план, шекара свекла чуяра план — 126 процент, бьцадаараш кхедара план — 115 процент, шура яккхара план — 1613 процент кхоачашйир. Дика лоархlабир боахама къахьегамхой уж продукташ пачхьалкхенга йохкара планах, еррига продукташ планах лаьрхlачул дукхагlа дlаелар Даьхенна.

Уж толамаш дахара бахьан — кхаш леладераша агротехнически бокъонаш дика кхоачашъяр, фермай болхлоша хьайбаш дика кхабар, доагlача тайпара lалашдар, иштта кхыча боахама докъошкарча къахьегамхоша лакхача кхетамца шо-шоай декхараш кхоачашдар да. Хlаьта цу даькъе керттера дар—совхоза кулгалхоша, партийни организаце, керттерча специалисташа болхлой къахьегам шийса вlаштlехьбаккхар.

Цхьайкха участок яц боахаме пачхьалкхен план кхоачаши тlеххоачаши ца еш. Хьаьцаргья вай, масала, Халидов Гуза керте латта № 1 йола комплексни бригада. Гурахь ялаташ дlадийнача 875 гектар кхай тlара план 19 центнер йолча хlара гектар тlара 26,3 центнер ялат чудера, хlаьта цу бригада лелаеча ерригача 1265 гектара тlара даьккха ялат юкъера лаьрхlача хlаране тlара 24 центнер хилар план 19 центнер йолча. Хlаьта Бошаев Хьасана кулгалдеча № 4 йолча бригада хlара гектара тlара 426 центнер мерза овлаш чудера, планагlа 540 тонн йол lалашъе езача lалашъяьр 616 тонн я.

Совхоза еррига бригадашка шоай хьинар, низ ца кхобеш, производственни нормаш тlеххоачашъеш бола коммунистически къахьегама ударникаш ба. Царех ба трактористаш Ш. Натаев, Р. Закаров, А. Айдамиров, А. В. Арсмерзоев, А. Юсупов, Х. Исраилов, А. Кошукаев В. Омаров, А. Шаипов, иштта дукха кхыбараш.

Дика толамаш доах Басханов Вахас кулгалдеча ферма хьайбаш леладераша а. Юбилейни шера доахангара шура яккхара а из пачхьалкхенга йохкара а планаш гlеххоачашйир цар. Хlаьта цу фермерча доярка Вацуева Зарас план 2200 килограмми социалистически декхар 2600 килограмми йолча хlара кхоабача lаттагара 3 эзар гаргга килограмм шура яьккхар. План а социалистически декхараш а тlеххоачашдир доярказа Асхабова Тумишас, Имурзаева Пазус, Абубакарова Хlижана, Гайрбекова Собилас. Доахангара йоаккха шура алсамъяккхара дика къахьийгар бежа lуша Агуев lумарей Галаев Ризванеи.

Во кийчо яьц нийсагlча пятилетка хьалхарча шера а. Дlадахача шера гурахь ханнахьа дlадийра ялаташ, хlаьта бlаьсти дlаде деза кхаш ханнахьа аьха, тоадаь lодехкад. Иштта дика lалашдаьд хьайбаш фермай болхлоша а. Буц тlаьллалца тоьаргдолаш да фермера доакъар. Иштта чакхдаьккхар совхоза хьалхара къахьегама шу.

КПСС XXIV съезда баха боагlача тайпара накъабахара къахьегама вахте эттаб хlанз боахама къахьегамхой. Хlара бригаде, кхыча участкашка шерра йоаржаяьй социалистически яхь. Дикача хьокхамашца чакхбоалаш латт укх шера хьалхара бутт я. Графикал хьалха бувл кхашка моттигереи минеральни удобренеш ехкараш. Хlаьта шура яккхара укх бетта план хlанзлехьа кхоачашъяьй ферма дикагlа болча доярказа.

Парте съезда сийна февраль бовлехьа юртбоахама техника тоаяь кийчъе, шура, дулх даккхареи пачхьалкхенга дохкареи хьалхарча квартала планаш съезд хьаеллача денна кхоачашъе дош деннад тха къахьегамхоша.

В. ДОШУКАЕВ,
Урус - Мартана района «Гойтинский» совхоза керттера экономист.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДУ

«Грозэнерго» № 2 йолча теплоэлектроцентрала коллективо парте XXIV съезда сийленца накъабахара а 1971 шера план толамца кхоачашъяра а доккхий социалистически декхараш тlайнйцад. Цар лаьрхlад:

потребителашта цахаддаш энерги хилийта;

хьалхарча квартала план 30 март тlаккхоачаш кхоачашъе;

оборудоване экономически эффективность лакх а еш 2 эзар тонн условни доагори 1,5 миллион киловатт - сахьат электроэнергии кхое;

энерги йоаккхаш дlабода мах лох а беш 200 эзар сом пайда бе;

дlадахача шераца нийсдича къахьегама овсарле 1,2 процент лакхъе;

Андреевски долинеи Кирова цlерагlча юртеи газ чуйилла;

40 эзар сом эффективность йола 80 рационализаторски предложени балха юкъейоалае.

Тlайнйца декхараш доккхийи бехктокхамеи долга дика кхетадеча № 2 йолча ТЭЦ-а коллективо укх шера хьалхарча дийнахь денз хьинаре къахьег. Духхьал январь бетта шин декадах пленал совгlа итташ эзараш киловатт - сахьат электроэнерги яьккхай. Дlахо а иштта овсаре къахьегаш съезда накъабаха лерхl № 2 йолча ТЭЦ-а болхлоша.

Х. СУРУДЖАНЦ,
«Грозэнерго» оператор.

ДАРБАН КУЛГАШ

Республикански больница хирургически отделене наlарга тоъал нах бар. Ха яха кхалсаг елхар. Тlаьда дар цун бе даьлла йовлакх.

— Хlама дергдац... Лораш хlанз говза ма бий вайна, — яхаш елха кхалсаг гее гlертар цхьа къоано.

— Бераш дагадоахк, бераш... Кхоъ да-кх, наl вокхал зlамагlа... Кхоалагlа йола йиlиг когаш а яхаяц. — бlаргех хий легар кхалсага. — Со мукъагlа ялар могаш...

Цу ханна больнични халат а дувхаш араяьннача кхалсаго цlенача эрсий меттала аьлар:

— Сагот ма делаш, дошо кулгаш да шоана шун кхалсага операци еча гlалгlачун. Из ва-кх со лечара яьккхар. Нагахь шоана ховре... Дизза шу даьккхар аз операци яйта ца тугаш. Сайх дог дилачул тlехьагlа, раьза хиларкх. Гой, хlанз шоана гур я.

Уж зувш, уйлаш гаьнна тlехьашкахьа юхаяха. Пхьилекъонгий-Юрт, се а сай юртахо Горчханов Къурейша Тамерлан а ваьха, тхоай берал диса моттигаш дагаеха латтар со. Деррига а дика дагадоагlа сона...

Уйлаех ваьккхар со...

Кlай халат а дувхаш, лакхарча дегlара зlамига саг хьаараваьлар. Лакхача хьажа тlа доккхий хьацара гlадамаш даьннадар. Цхьабакъда цун lаьржа бlарганн гlоза хьежар цу ахкан дийнахь.

— Мичай нана? — аьлар цо.

— Со я, нана, — хьатlаера йоккха саг.

— Сагот ма делахь. Бокхъал денал долаш саг я хьа йоl! Из яхаргья. Операци дика чакхъяьннай...

— Сох бехк ма баккха, — аьлар цо, — операци е истола тlа lовилла хургьолаш ва цхьа кlаьнк. Шорттига ниl хьа а йийлла операционне чувахар из массаза санна шийх бlубенна... Сона маганзар цунга цу юккъе йист хила. Аз сай дагахь аьлар: «Аьттув хилба хьа, са хьамсара юртахо!».

...Зlамига кlаьнк волаш ла воацаш висар Тамерлан. Цул а зlамагlа вар воша Гирихан. Атта дацар къона йолаш шин кlаьнкаца йисача Залимата.

Дале а Темарлани Гирихани массаза а тlадувхача барзкъаьна, цlена лелабора нанас. Ший торо мел яр Залимата «царна» яхаш леладора. Ахкан каникулаш йолча хана наниа новкъостал де гlерташ цхьацанахьа балха а вахе ахча доаккхар воккхагlча кlаьнка.

Дукххача берий санна, лор хила уйла яр кlаьнка. Бакъволча лора унахо товварал, цун могашал юха метта оттаврал дезагlа хlама дац. Мел чlоагlа догдоахаш хьеж унахо шийна дарба деш волча лорага? Хlаьта а ала деза цу хана Тамерлана ца кхетадеш, цун хьаькъал дlа ца кхоачаш лора балхаца дувзаденна а дукха хинналга. Цу хана цунна дага а дацар, де новкъостал а доацаш леш латтача сага шийн бlарахьежа везаргва аьнна.

Хlанза-м хов Тамерлана, хlара унахочоа лоро ший дегах «дакъилг» дlателалга. Из дlа ца телар бакъвола лор воацилга. Тоъал хала а бlаьха а викъ бе бийзаб Къурейша Тамерлана лора говзал бокъонца кхараерзаяле.

Карагандински областе «Агадырь» яхача машинаькъа станце итт класс чакхъяьккхар комсомольца 1954 шера. Цу шера экзаменаш дика дlа а енна из деша вахар Карагандински медицински институте лечебни факультете. 1959 шера Орджоникидзевски мединституте хьахьожавир из. Из чакх а яьккхар. 1960—1962 шерашка Наьсарен районе болх бу цо хирург волаш. Цу юкъа цунна цlаккха а диплургдоацаш гlулакх хул Тамерлана вахаре из ший, мугlаре дlаэц Советски Союза Коммунистически парте.

Дукха къахьег къонача лоро унахцlено лораяра дола гlулакхаш кхоачашдеш. 1962 шера специализаце а хинна цlаьенначул тlехьагlа района больница керттера лор хул цох. Шин шера кхы а болх бу керттера лор волаш. Цул тlехьагlа ший дезал а тlехьа Грозне боагlа Тамерлан. Хирургия хьехашь болх бу цо Грозненски медицински училище. Уж деррига балхаш деше а цо даим уйла ю эггара чоалханегlа, вай ханарча хирургена карагlдувлача кердагlа долча толамий хьакъехьа.

Уж цун уйлаш кхоачашъяргlа долха наькъаш хьадийлар 1967-ча шеро. Тамерлан деша а хирурге кlоаргагlа йола къаиленаш новза а вода Ленинградски травматологеи ортопедеи lилман-тохкама институте. Укхаза цун хьехархой хул цlи хеза бола Ленинградера профессораш Воронцов Александр Васильевич, Глебов Юрий Иванович, кхыбараш. Царна хlанз а бувзам лоаттабу Къурайша Тамерлана. Медицине кердагlа толашагlа дар царгар хов цунна дукхагlа йолча хана Хlанз Тамерлан Республикански больнице ва болх беш травматолог - ортопед волаш. Дегlа тlа сакхат долча, маьже кагъеннача дукхача унахошта дарба ду цо а цун новкъосташа а.

— Денгар-ди массаза доала гучадувла кердадараш, хьалха латта медицински опыт йовза декхарийла ва хlара лор, — йоах Тамерлана.

Мишта накъа боагlа шун больница лораш парте XXIV съезда, аьнна даьчи хаттара жоп а луш Горчханова дийцар: Аз болх беча республикански больница деррига лораш, медицински болхлой а дика совгlат кийчде лерхlаш ба цу парте XXIV-ча съезда. Из совгlат да вай советски наха дика дарбадар, цар могашал меттаоттаяр. Цу гlулакха оаха тхоай балха юкъехкувл вай мехка толашагlйолча клиникашка белгалъяьнна толашагlа йола опыт. Дукха ха йоацаш тха травматологически отделене лораша lомаяьй керда «Илизарова» аппарат. Цунах доккха беркат даргда унахошта. Вешта аьлча оаха хlанз а ю lалаьмаге чоалхане, хlанзалца вай республика больницешка янза йола операцеш. Тха лорий коллектив чlоагlа барт болаш я, эшшача метте вlаши новкъостал де а кийча я.

Ше деша ваьгlача Ленинградски институтаца, шийна хьийхача профессораща бувзам лоаттабаь lап лор — коммунист. Цунна цlаккха а йицлац шийна хьалхарча классе хьийха хьехархо Колпакова Вера Александровна. Из яхаш я Карагандински областе Анадыр яхача станце.

— Дукха ха йоацаш дахьийтар аз Вера Александровнайна айса Ленинградера деша хинна бlаргсаьнаш. Хlанз пенсе я са хьехархо, — йоах Тамерлана. Цул совгlа доттагlий, новкъостий дукха ба цун... Цlаккха а дагар ца волаш Тамерлана дагавоаллар чийца школе деша ваьгlа эрсий зlамига саг Телепиев Сергей. Цхьоалагlча классе денз итт класс чакхъяьккхалца цхьана дийшар пар. Сергей деша вахар Душанберча медицински институте, цига из чакх а яьккхар. Цул тlехьагlа балха вахар Казахстане Чу яхача станце. Вlаши бувза-м хьалхагlа а лоаттабора доттагlаша, цхьабакъда, ше Ленинградски медицински институте деша а вепа цигар тороваш шийна ейзача ший доттагlчуга чехка кхайкар Тамерлан. Маьженашта айп долаш хинна Сергей Ленинграде клинике lо а вилла шовзткъеи пхиъ дийнахь дарба дир цо профессораша новкъостал а деш. Ишттa дарба а дь араваьнна Телепиев Сергей могаш маьрша а волаш болх беш ва Чу яхача узловой станце.

Вай замах шийна карагlдаьннечох, шийна ховчох кхоачам а баь lе йиш яц саг, хlанз аьлча, дукха дlадех таханарча вахаро.

— Са бокъо яц, — йоах Тамерлана а, — медицински lилманна карагlдувла керда дараш ца довзаш lе.

Из бакъда. Наьха маьженаш нийсъеча, вlашагlхеттача гlвлат вувла йиш яц. Хlаьта денна дегlадоагlаш шерлуча, кlоарглуча медицино керда-керда торонаш хьаел лорашта, вешта уж тороваш хьаеллараш а ма бий лораш-м. Тамерлан унахочоа операци е тlаводац цун лазар бокъонца дайзе, из товвара йола еррига торонаш кlоаргга техке, lомайий мара. Ишттa болх беш ца хилча толамаш хург а дац травматолога - ортопеда балха тlа.

Республика больница коллективо моттигерча комитета членалла хержав Тамерлан. Укхаза а ший гlулакх дика леладу коммуниста. Из массаза а оарцагlвоал шийгар гlо-новкъостал эшача.

Из каст-каста го йиш я марксизма - ленинизма университете. Укхаза цо деш журналистий факультете. Тамерлан нагахь ...хилац керда арадаьнна дика книжка, е журнал бе доацаш.

...Залимат из тахан гlоза я. Цун шаккхе воl вахара нийсача новкъа вода.

М.-С. ПЛИЕВ.

КЕМЕРОВСКИ ОБЛАСТЬ. Сибарегlарча домнашьераша ихоалагlа доменни пийшк вlашагlъеллай. Керда домна — Союзе эггара йоккхагlа хургъя. Комплексе шерра юкъебихьаб телевизионни бувзами электроникей.

КПСС XXIV-ча съезда баха боагlача тайпара накъабахар духьа яхь а лелаеш, из лоархlаме объект тар ме лу хьалхагlа эксплуатаце дlаяла гlерташ ба монтажникаши гlишлошъераши.

Белггала доккхий да Малхбузен Сибарегlарча къахьегамхой толамаш. Массе тайпарча учрежденешкарчеи организацешкарчеи викалаша дакъа ловц гlирсаш хьалдеча, цудухьа цу массане а цхьана дегаш гlоздоах къахьегама толамаша.

СУРТА ТlА (аьрдехьара аьттехьа): «Сибметаллург - монтаж» треста, шоллагlча новокузнецки управлене хьалха латта монтажникаш Р. Белов, П. Жуков, А. Евдокимов, Г. Черных, Н. Кузнецов.

А. Кузярина сурт.
ТАСС фотохроника.

Агитбригада—юрташка

Селхан, вай республике районашка КПСС XXIV-ча съезда сийна Нохч-Гlалгlай культура министерствас вlашагlъелла ши агитпоезд дlаяхай. ПТФ, МТФ къахьегамхошта гlулакх де лаьрхlа я уж поездаш. Цу юкъе ба: «Советски художникий произведенешкара революцеи граждански тlемеи образаш», «Мехка къоналл», «Нохч - Гlалгlай художникий творчестве Нохч-Гlалгlайчен лаьттен нахи» яхача темах репродукцей выставка йола республикански музей lилман болхлой, Агитпоездащца я дlа-юха кхухьа кинолекторий советски нохч-гlалгlайи ашараш тlайола магнитофонаши проигрывателаши йола культура Министерства методически кабинета болхлой. Ишттa дlа-юха кхухьа библиотека йола Чехова цlерагlара библиотека болхлой, краеведчески музея сотрудникаш, медицински болхлой, бытовой обслуживане болхлой.

Бlарча кlира республика тайп-тайпарча районашка гlулакх деш хургъя агитпоездаш.

А. ИЗМАЙЛОВ,
Нохч - Гlалгlай изобразительни искусства музея вокхагlвола lилман болхло.

ХЬАЛХА ЛАТТА БРИГАДА

Укх шера план ханал хьалха кхоачашъяран КПСС XXIV-ча съезда сийленца накъабахаран доккхий социалистически декхараш тlайийцад Нохч - Гlалгlай гlишлошъеча управлене СМУ-4 гlишлошъераша. Уж толамца кхоачашдара юххьанца денз еррига шоай торонаш оарцагlа яьха дика дlадоладаьд ер шу гlишлонмонтажни управленерча дукххача гlишлошъеча бригадаша. Царна юкъе яьржача социалистически яхье хьадха латтачарех цаl я Хунарикон Хlарон Ибрагимович керте латта комплексни бригада. Цхьа смена дlаяхийтац цо юкъера лаьрхlача ший задани 150 процент кхоачаш ца еш. Цудухьа хlанзлехьа тlехкхоачашъяьй бригада гlишлошъераша январь бетта план.

Ишттa дика къахьегама толамаш доахаш дукххача хана денз хьабоагlа бригадера изолировщикаш, асфальтировщикаш, кхыбараш. Дика чакхдаьккхар бригадас дlадаха юбилейни шу. Шера план тlехкхоачашйир цо. Бригада гlишлошъераша дакъа а лоацаш соахк город Грозне хьалдаь а даьккха эксплуатаце дlачуделар 70 квартира хlаранегlа хула кхоцlа, котельни, 129 квартира йола цхьа цlа. Гуш махиллара карагlдийнараш дика да, цхьабакъда укх шера хьалхашка латта декхараш кхы а бехктокхамегlа да. КПСС XXIV-ча съезда сийна бригада гlишлошъераша хьинаре дакъа а лоацаш СМУ-4 коллективо цхьоалагlча квартале йистедаккха лерхl Грозненски Первомайски улицагlа хьалдеш латта «Чечингстройтранс» объединене коллективана лаьрхlа дола хlаранегlа 68 квартира хула ши цlан 600 моттиг йола гаражи. Цу декхарех уж толамца лоархlабергхилар къаьгга гуш да хlанзлехьа а. Цига деррига де дезача гlишлон-монтажни, штукатурни, плотникий, малярни балхех 80 процент балхаш чакхдаьннад. Декхарех лаьрхlачул ах бутт хьалха чакхдаха лерхl гlишлошъераша уж юхедиса балхаш а.

Уж толамаш доахача къаьстта дика къахьегарца бригаде белгалбаьнна ба Баннйков Николай Васильевич, Пантелеев Тимофей Иванович, Салтаханов Абдулла, кхы дуккха бараш а. Хlара сменагlа ши норма кхоачашъю цар.

Ши-шегlа хьахиннадац уж къахьегама толамаш. Цун керттера бахьан да бригадана керте латтача бригадира нов. Хунарикова ший коллектива болх кхетамца вlаштlехьбаккхар. Хlара денна учет лелаю цо кхоачашдаьча гlишлон балхий. Карагlдийннараши нийсденна кхоачамбоацараши белгалдоах. Болх кхы тlа а тоабара де дезараш дувц. Цул совгlа болх ритмично дlабахийтара, къахьегама овсарле лакхъяра чlоагlа лоархlаме да бригадас аккордно-премиальни методагlа болх беш хилар. Йиллача хана заданегlа бе безаш хинна болх бригада гlишлошъераша толамца кхоачашбеча царна премеш лу. Цунца лакхлу гlишлошъерий материальни безам.

Вурийтта шу совгlа ха я Хунарикова Хlарона гlишлошъеча болх бу. Цу шерашка lозаьча опытах бизза пайда а эцаш гlишлош хьалъяра йола керда методаш производствана юкъехкухь цо. Организаторски болх цунна дика ховш хилар зийра гlишлон-монтажни управлене кулгалхоша. Цудухьа пхи шу хьалха хlанз ше кулгалдеча бригаде бригадиралла хьожаву. Цу хана тlехьаюсачарех яр бригада. Йоккха опыт йолча гlишлошъеращца дага а вувлаш техка волавелар из бригада тlехьаюсаш хилара бахьанаш. Болх тоабара йола мероприятеш белгал а яьх чакхъяьхар уж. Цудухьа дукха юкъ ялалехьа балха тlа хьалха латтачарна юкъе яххар цун бригада. Цу хана денз хьалхара моттиг дlа ца хецаш хьайоагlа из.

Общественни балха тlа дакъа лаца ха корайоагlа Хlарон Ибрагимовича. Из ва СМУ-4 профсоюза постройкома члени ВОИР-а члени, управлене рационализаторски бюро председатела декхараш а толамца кхоачашду цо. Дlадахача шера цо кийч а яь производствана юкъейийхьаьча 4 рационализаторски предложене массеха эзар сом пайда бир паччахьалкхена. Цул совгlа гlишлошъерий болх дикка аттача а боаккхаш лакхйир цар къахьегама овсарле.

Ишттa дика къахьегаш цо даьхача къахьегама толамий лакха мах баьб. Иттех сийлен грамота еннай, къахьегама книжка тlа дlаяздеш дуккхаза баркалаш яьхад, «РСФСР гlишлошъерий социалистически яхьа отличник» яха значок еннай. Хlаьта дlадахача шера цунна елар «За доблестный труд» яха Ленински Юбилейни медаль. Цу совгlаташа дlадехар дукхагlа хилар кхета а деш дlахо кхы а дикагlа къахьега лерхl цо.

Парте аргlанарча XXIV-ча съезда сийна хьалхарча квартала план ханал ах бутт хьалха кхоачашъе лерхl из керте латтача бригадас. Из шоаш толамца кхоачашдергхилар дог тийша ба бригадера гlишлошъераш.

Б. КОСТОЕВ.

КПСС XXIV-ча съезда сийна къахьегама вахте эттача Грозненски кога гlирс беча фабрика Мурдалов Султан керте латтача № 6 йолча цеха коллективо доккхий социалистически декхараш тlайийцад укх шера. Хьалхарча кварталах планал совгlа 1600 пар кога гlирс арахеца къахьегама овсарле планагlа лаьрхlачул совгlа 1 процент лакхъе, продукце дикал цаl-ах процент лакхъе лаьрхlад цига. Уж декхараш толамца кхоачашду фабрика болхлоша. Январь бетта хьалхарча шин декадагlа планал совгlа арахийца кога гlир 450 гаргга пар ба. Арахецача продукце дикал заданел иттех процент лакхъяьй. Ер шу доладелча денз цеха коллектив шин сменагlа болх бе йолаеннай, из бахьан долаш хьалха дlаяхача хана цхьан дийнахь арахецаш хиннар 400 пар болча, хlанз цига арахец 800 пар кога гlирс. Кхоеча материалашка хьежача съезд хьайийлача дийнахь кхоьча материалий чотах къахьегаргда цеха болхлоша.

Уж къахьегама толамаш доахача белгалбаьнна дика къахьегаш ба Антонов Александр, Вальтер Алик, смелькова Ольга, Шпирова Любовь, Фомин Анатолий, кхы дуккха а бараш. Шоай сменни нормаш 115—120 процент кхоачашъю цар.

СУРТА ТlА: болх беш ва Гакаев Абдул аьттехьар вар). Цо кийчъяьча продукцега хьожаш воал цеха начальник С. Мурдалов.

И. Плиева сурт.

БЕРРИГНЕШТА—ЮКЪЕРА ОБРАЗОВАНИ

Малгlабика района халкъа образоване отдела, хlаьта хlара школа коллектива таханара керттера декхар да берригнешта юкъера образовани яларга балар. Цу хьакъехьа дукха болх бу тха района, боккха геркам тlабохийт школай - материальни база чlоагlъяра, массане а юкъера образовани хилийтара эшаш дола хьалаш вlаштlехьдахара.

Бакъда са ала безам ба кlезигдукха массане а бархl шера образовани хилара закон тха районе кхоачашдарах. Хlана аьлча цу тlара дlадолалуш да массанена а юкъара образовани ялар. Долче, 1970—1971 дешара хьалхара ах шу чакхдовлаш берригнешта а бархl класс образовани ялара закон кхоачашдаьд ала йиш йолаш да тха районе. Цу гlулакха дукха новкъостал хилар Соагlапча, Инаркъе, Долакоа санна йолча юртий юкъерча школашка хаддаза дешархой даьй-ноаной собранеш ярах, дешархоехи депутатехи латта массанена а бархl класс образовани ялара посташ вlашагlйохкарах. Цул совгlа из дош дийцар горсовета, горОНО совета заседанешка, контрольни обходаш йир № 17, 12, 8 йолча, кхыча школашка. Из бахьан долаш школай торо хилар деша ха йолаш дола деррига бераш белгалде а, хlаьта уж дерригаш а дешара юкъеоза а.

Цул совгlа иштта чlоагlа баьча тlахьожамо тхога торо хилийтар деша баха ха йоллаше а шоай ханнахьа цхоалагlча классе деша ца бихараш белгалбе. Бакъда дерригача берий даьшта-ноаношта ховш да массава а бархl класс образовани йолаш хила везилга. Дале а дукххачар шоай бераш деша ахийтацар. Цу тайпара моттигаш дукха нийслора района школашка, къаьстта кхоалагlча школе. Дукхагlа дешархой дlабувлар 6—7-чей классашкара. Цу гlулакха оарцагlбаьлар тха горОНО а, хlаьта общественни организацей а болхлой. Укх тlехьарча шерашка баьча балхо хьахьекхар массанега а дешийтара гlулакха юкъе нийслу кхоачамбоацараш дlадаха йиш йолга. Дукха да из гlулакх кхоачашдарга долха наькъаш, дешархой даьшца-ноаношца кхетама болх бар, пох ца кхетачов материальни бехктокхам бар, кхыдараш. Хlаьта из болх барга хьежжа тоадала доладелар гlулакхаш. Хьалхагlа цу хьакъехьа вогlа лоархlаш хиннача школашка тоаделар гlулакх: ворхlагlча классашка деша ха йолаш барех 98 совгlа процент дешара юкъеэзар, хlаьта дlахо йолхача классашка деша ха яраш — бlаь процент.

Цу хьакъехьа дувца дезаргда цар, нагахьа санна массанена а юкъера образовани яларга довлаш а из санна кхоачамбоацараш нийслург ца хилча. Хlанз тха йоккха опыт я цу хьакъехьа. Дlададаь керда гlулакх лерттlа чакхдаккхара эшача хьалех да дешархошта шерреи кlоаргген знанеш ялар а, хlаьта цхьан классе деша шоллагlча шера дешархой чубисара гlулакх дlадаккхар а. Из гlулакх а хlара шера тоалуш доагlа тха районе. Дале а цlендаь дlадаьккхадац из гlулакх. Бакъда дикагlа йолча школай балха анализо хьахьокх шоллагlча шера цхьан классе дешархой чубусаш хилара бахьан царна хьехар, кхетам балара болх лерттlа ца оттабар долга.

Цу хьакъехьа боккхача лоархlаме да КПСС ЦК, СССР Министрий Совета «Юкъарча общеобразовательни школа болх дlахо а тоабарах» бола соцам бар. Цу тlа маларра белгалду хlара школа балха юкъе йоалаю программаш, методаш, мелла дика хиларах, дешар хьехархочох тийша хилар.

Цу гlулакхах а дика ка яьннай тха районе. Укх дешара шера хьалхарча ах шера тха школай хьехархоша 91,6 процент хилар бераш дешарах кхетар. Бакъда цох кхоачам беш бац тха школай хьехархой. Цудухьа кхоачамбоацараш лехащ дукха къа а хьег. Анализо хьахьекхад дlа ма аьллийе а дешарах ца кхетаращца дукхагlа болх бе безаш хилар, цар шоай тайпара оагlонаш теркалье езилга; урокаш чакхъяьнначул тlехьагlа царца болх бе безилга; хьехара болх царца хаддаза бе безилга. Цул совгlа хьехархой урокашка ухаш бlаргагу шоашта дlахьекхачох бераш кхеташ хилар, бераша шоашка увттадеча хаттарашта нийса жопаш телга. Цхьабакъда тlехьа тlайоагlача урокагlа гучадоал, хьалхарча урокагlа хьийхар дуккхачарна дага доагlаш ца хилар. Цу гlулакхо хьахьокх бераш та керлача темах дlакхетадарах кхоачам ца хилар. Дош латт дlа а кхетадеш дlахьийхар дешархошта дип ца далийтарах. Оалаш да, ше дийна мела деша деза, аьле. Дешархошта а ха дезаш да из. Цхьабакъда хьехархошта ха деза из гlулакх керттерча даькъе. Цу гlулакха боккха теркам тlабохийт тха района хьехархоша. Цудухьа хlара шу массаза доал тоалуш йоагlа дешархой знанеш. Хьехархоша дош деннад 24 съезда дикача толамашца накъабаха.

А. АЛИРОЕВ,
Малгlабика горОНО инспектор.

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ХАЛКЪА ТlАХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

ЛЕРТТlА ДОАЛ ДЕ, ПАЙДА ЭЦА УДОБРЕНЕЕХ

Республикерча дукххача колхозашеи совхозашеи шерра-шера дукхагlа тlакхухь минеральни удобренеш, дикагlа лораю дlа-юха кхухьачеи складашка латтачеи хана, пайда дикагlа эц царех.

Масала, Грозненски района «Атагинский» совхозо хий ца дехкача, удобренеш тайсача 1690 гектарах хlаране тlара юкъера лаьрхlача 30,8 центнер гурахьа дув кlа даьккхад планагlа лаьрхlача 22 центнера меттел. Гудермесски района «40 лет Октября» колхоза 4-ча бригаде минеральни удобренеш товсар бахьан долаш 210 гектар долча лаьттай хlара гектара тlара 41,7 центнер гурахьа дувча кlин яьккхай. Наурски района «Победа» совхоза 2-ча бригаде комсий бешамий хlара гектара тlара 92,4 центнер комсаш яьхай планагlа лаьрхlача 58,7 центнера меттел. «Гойтинский» совхоза 4-ча бригаде удобренеш тайсача 170 гектара тlа дlайийнача шекара свеклай 420 центнер яьккхай юкъера лаьрхlача хlара гектара тlара, планагlа лаьрхlача 200 центнера меттел.

Цунца цхьана, удобренеш яхкийтара тела заявкаш шоай хан нахьеи йиззаи кхоачаш ца яр бахьан долаш дуккхача боахамашка ялаташи кхыйола культураши удобренеш боарамал кlезигагlа тессаш а я вlалла ца тоссаш а кхею. 1970 шера чуийцача культураштa 2039 эзар гектара тlа 51,3 тонн минеральни удобренеш тайсаяр республикерча колхозашеи совхозашеи. Дlадийнача деррига лаьттаех аханел совгlа дараш удобренеш вlалла ца товсаш дисад.

Гудермесски района «Дружба» яха колхоз гурахьа дийнача ялаташта 240 тонн суперфосфат тасса езаш яр, цхьабакъда, тессар 92 тонн мара яц, 180 тонн тасса езаш хинна калийни удобренеш 63 тонн мара тайсаяц. Дlайийнача шекара свеклана подкормка яра эшаш хинна аммиачни селитра ноябрь бетта керттерча даькъе свеклa чуийца яьнначул тlехьагlа мара хьаккхаьчаяц Шаьла района «Джалка» совхозага. «Самашкинский» совхозага соахк 10 бетта планагlа 1420 тонн йоагlаш хинна минеральни удобренеш 25 процент мара хьаккхаьчаяц.

Моттигаш хиннай заводашкара — поставщикашкара удобренеш йоаггlаше а колхозаштеи совхозаштеи, цар складаш йоацашехьа а, дехача каьхата галешка йоахкаши lочуехкаи кхухьийташ, хlаьта из бахьан долаш дукха йовш, цар дикал эшалуш. Нохч-Гlалгlай АССР «Сельхозтехника» объединене цу кхоачамбоацараш ца машар баьб, поставщикашкара дизза хьадехац цар шоай декхар кхоачашделга, хьакхухьийта удобренеш дика йий хьожаш тlахьожаш лоаттабац.

Лерттlа кхоачашъяц колхозашеи совхозашеи минеральни удобренеш а дlайийна хlамаш лораю химически средстваш а тесса машинаш ехаш енна заявкаш. 1970 шера республикерча колхозашеи совхозашеи минеральни удобренеш тессача 164 машинана заказ даьдар хlаьта хьахьожаьрашн хьаккхаьчараши 70 мара яц, тайп-тайпарча маркаегlа йолча опрыскивателашта енна заявкаш 83 процент мара кхоачашъяьяц.

Дуккхача боахамашка учет яц минеральни удобренеш тессарах мел пайда боал, уж эцарга дlадахар юха метта мишта отт хьожаш. Советски района колхозаша, шаьрача моттигашкара шоашта деннача кхашка азотни удобренеш тесс, цигарча лаьтташта эшар фосфор йоллашехьа а.

Доккхий кхоачамбоацараш да минеральни удобренеши ядохимикаташи дlаоттаяь лоаттаяра даькъе.

Масала, Шелковской района Менжинске цlерагlча колхозе (председатель нов. Лятунова, керттера агроном нов. Цой (аммиачни селитра 62 тонн соахк сентябрь бетта денз араюккъе латт, цу колхоза 2-ча бригаде кхашка аллийтай 5 тонн гранулированни суперфосфат.

«Скотопром» треста «Шалинский» совхозе (директор нов. Абубакаров, керттера агроном нов. Панков). наlараш йоацача, лалар чуухаш тхов болча складе, вlаши юкъера юкь къоаста ца еш латт ядохимикаташи минеральни удобренеши, хlаьта араюккъе латтийтача 216 тонн оатаеннача суперфасфатах кхера хиннаб. Минеральни удобренеш дlаоттаяь лоаттаелга во вlаштlехьдаьккхад Урус - Мартанеи Наьсарени районий цхьайолча совхозашка, Наурски района «Калиновский» комсий совхозе, хlаьта иштта Сунженски района Кирова цlерагlчеи «Восход» яхачеи колхозашка.

Минеральни удобренеш дlаоттаяь лоаттаяреи цар учет лелаяреи даькъе цlенхаштта кхоачамбоацараш гучадаьхад проверка «Консервплодоовощ» объединене «Овощевод» яхачеи юрта боахама министерства Грозненски шурийи совхозашка. Минеральни удобреней учет тесса йита я Наурскии Шаьлеи районий колхозашка.

Во лел минеральни удобренеши ядохимикаташи дlаоттаяь лоаттаергйола складаш хьалъяра балхаш. Соахк 10 бетта юрта боахама министерства колхозашкеи совхозашкеи хьал а яь кийчъенна складской помещенеш 1250 тонн чухоишал мара яц, хlаьта уж шера планаца нийсйича 26 процент хул.

№ 383 йолча гlишлой - монтажни поездо (начальник нов. Индербиев) юкъагlбаьккхаб Гудермесски объединене укх шера ядохимикатий 4 эзар тонн чудоаттае лаьрхlа склад хьалъяреи эксплуатаце дlаяларeи болх.

Цхьадолча боахамашка телхаю минеральни удобренешцеи ядохимикатащцеи балхаш деча хана къахьегам лорабара правилаш.

Проверка гучадаьха кхоачамбоацараши доал ца деш моттигаши нийсъеннай удобренеш дlаоттаяь лоаттаярай царех пайда эцарaи хьалхара колхозийи совхозийи кулгалхой а специалистий а бехктокхам ца хилар, районни юрта боахама управленей, юрта боахама министерства, республикерча кхыча ведомственни организацей оагlонгахьара тlахьожам геттара эсала хилар бахьан долаш.

Халкъа тlахьожама комитето йоаггlаш йолча организацешта тlадиллад лакхе белгалдаьха минеральни удобренеш дlаоттаяь лоаттаяреи царех пайда эцареи даькъера кхоачамбоацараш лоацача хана дlадоахилга.

ЛОАМАШКАРА МУЗЕЙ

Нагахьа санна Сихотэ-Алинь яхача лоаман мехках тIех а ваьнна, Тайжача океанагахьа Iокъал лестача, Тетюхе яхача поселкерча геологически музее вугаргвар наькъо. Из моттиг белгалйоал, карара бIаьшере йолаеннача юххье Владимир Арсеньев, гIорваьнна Дальни Востока тохкамхо, никъ хьеха хьалхаваьнна удэгеец Дерсу Узала шийца а волаш, укхаза вена хинна хиларах. Цул тIехьагIа дукха ха ялалехьа даш доаккха рудник йиллай укхаза, хIаьта хIанз цига болх беш я Советски Союзе эггара йоккхагIчарех цаI йола «Сихали» яха полиметаллически комбинат.

Дийна доацача Iалама тайп-тайпарча маьхерча экспонатий кхо эзар гаргга образец гулъяьй музее. Хеталу, къаьга даша, гIаьле, висмута, дото, вольфрама, кхыча металлий бесаш лепача дезача ихертIоша тайп-тайпара формаш, бесаш, чIоагIа долча тамашийнача кристаллаца къувсача Сихотэ-Алинь яхача лаьттанна кIалхарча паччахье кхаьчача санна. Лаьттанна кIалхарча ганзешка уля лоаман хрусталь, кальцита бIаь совгIа тайпа, ильвант, данбурит, пирит, сера. Тайп-тайпара бесаш долча мраморни Iоакъаш тIа Iаламо ше уттадаьд гуйран хозача пейзажа, океана мислагIча вала, горняки поселка, ньхен хьайбайн сурташ.

Тетюхински музее краера деррига рузкъаш чугулдича санна металу. Iилмахойн геологийн вIаштIехьдаьппад Сихотэ-Алинь яха лоаман хьахилара сурт юха кьаоттаде.

— Уж лоаман тоъая къона да, 90 миллион шерал тIех ха яц цар, — дувц музея директора, инженер-геолога Булавко Надеждас. — ХIаьта Приморьера горни гIулакх вай зама хьайолаялале 20 бIаь шу хьалхагIа денз хьахиннад. IX—X-ча бIаьшеренешка Бохайски паччахье металл лоаладеш хиннаб удэгейций айний, орочей, Советски Дальни Востоке дахача кхыча къамий дай. Ширача хана металлаш доахаш хинна цоацхалаш корадаьд археологашта.

ХIанз укхаза хьалъяьй итташ рудникаш, обогатительни фабрикаш. Сихотэ-Алина лаьттан ченашкара маьхера бедал йоахаш балхаш деш эзараш специалисташ боахка горняцки поселкаш.

Михаил МАГУТА,
АПН корреспондент.

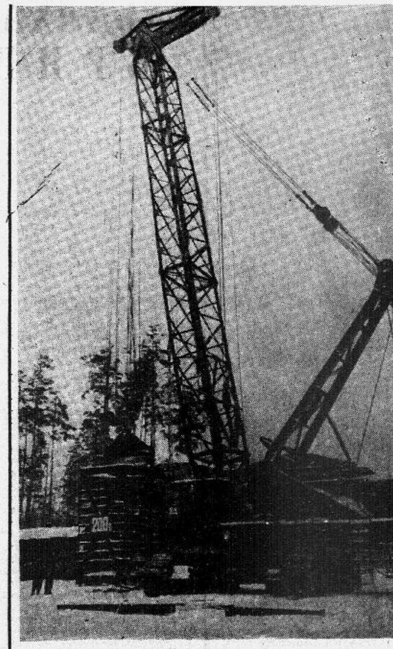

МОСКОВСКИ ОБЛАСТЬ. СССР монтажни гIишлошъярей лаьрхIа долча балхий Министерства Главстальконструкце Раменски механически заводе хьаяьй ше лела СКГ-160 яха 150 тонн беза мухь айбеш йола дизельэлектрически кран. Цун проект оттаяьй Промстальконструкце институте.

Камски автомобильни завод хьалъеча болх беш хургья кран. Беза мухь 45 метр (стрела Iоберзабича 25 метр) лакха хьалъайбеш йолча низ болча механизма торо хулийтаргья конвейера хьисапе вIашагIхетта 60 тонн хула блокаш тховна тIа схка.

1971 шера Раменски заводо СКГ-160 яха кхо кран арахецаргья машиннаькъа чархаш тIа.

СУРТА ТIА: СКГ-160 яхача кранаца завода коа 200 тонн хьал а айяьйта тохкам беш латт.

В. Христофорова сурт.
ТАСС фотохроника.

Доазол дехьара

ЧИЛЕ ПРЕЗИДЕНТА ДЕКРЕТ

САНТЬЯГО, 30 январь. (ТАСС). Чиле президента декретагIа национализаци яьй мехкарча кхы цхьаькха а цхьан йоккхача текстильни предприятена — «Ланера аустрал» яхача кампанена. Цун даьша йIаьххача хана телхадаьд чилийски законаш. Из предприятии хьалхагIа национализаци яь хинца «Бельявиста Томе» яха фабрикеи вIашагIа а теха бIарчча цхьа текстильни комплекс е дага я чилийски правительство.

ХIАНЗ А НИЗАШ ДЕШ ЛАТТ

АММАН, 30 январь. (ТАСС). Iарбашха бола баха нах 1967 шера хинна агресси бахьан долаш дIалийцача территорешкара санна, иштта Израилера а хIанз а низагIа лелхабу израильски оккупационни Iаьдалаша.

«Ад-Дифаа» яхача газета тахан кепатох ши ди хьалхагIа израильски Iаьдалаша Мертви форда къулбехьа Сифи яхача лоамашта юхера яьсса аре йолчахьа низагIа Иордане доазонел чухьа кхайсача Iарбий цIераш. Газета иштта хоам бу, дIалийцача Iарбий территорешка ше чIоагIъялара тIаерзаяь политика а лелаеш, Иордан яхача хин Малхбузехьарча оагIорахьа кхы цхьаькха цаI, ерригаш а лаьрхIача бархIлагIа израильски юрт йилла лерхIаш Израиль хиларах.

Эргабаьккха мохк

Тхо да кубински Матансас провинце, массехк шу хьалха кепатеха арадаьккхача карта тIа гуш ма хиллара, наг-наггахьа хи кIалхара хьалкъеда кулг кхетанза йолча саванна чIегилгаш а йолаш массанахьа а ушалаш йолча цун къилбаседехьарча даькъ тIа.

ВIалла а дукха ха яц укхаза ушалаш хинна.

ГIайрен тIа дахаш санна дахар тхо, дувц 70 шу даьннача ахархочо Хосе Мариа Континоса. ДогIаш делха ха хьаэттача, хий тIадаьлча, «доккхача лаьттах» хаьда а долаш бIарчча кIираш даьхар оаха. Хий кIезига долча хана а говраш тIа хайше мара хоаттахи кIарцхалехи тIехкхуьлацар.

ЙIайха я. Малх духхьала керта тIа IотIахьеж.

Къоаначо, чудийха тхона Iаьржа кофи а моладаь, гдбаьккха дада дуга кхаш хьахьувкх. Баьц царча форда тIа гIолла лох а енна йода самолет, пурх беш дIайоаржаеча удобреней кIай морх шийна тIехьа а юташ.

— Ер да-кх оаха ушалашта даьр, — йоах къоаночо, доккхал а деш, —ХIанз эргабаьккха мохк ба ер.

— Дуга дIадувлга а чуийдалга а — йоах цо дIахо, — механизмашца чакхдоах оаха. Массанахьа а трактораш, бульдозераш, самолеташ я. ХIаьта оаха ушалашкара хьаяьха даьгIенаш а ма дукха я-кх! Вахар хIанз-м геттара кхыча тайпара да. Хьалха хиннар дац.

Тхоца къамаьл дечо, ловзаш доахкача берашкахьа корта а лостабаь, йоах:

Царна школа а я, кино а да, книжкаш а да. Со хьалха а дуга дуваш хиннав. КIотаргех мукъаьккхача зIамигача лаьттан чIегилга тIа. Хьувкъамах ах совгIа дIабоахар хьалха укхазарча моттигий да хиннача латифундиста Торо Лабатес. Юха чуэца ха тIакхачалца кхоачам бе низткъа мара тоъацар сона хьувкъам. Цхьанна а хана къел тIераялацар цу хана. Дешарген сахьегарген догдоахилга а яцар.

ДIахора хаттар миштад шийна хайча санна, дIахо а дувц къоаначо:

— Кхычахьа дIагIоргвар-кх? Вахча фу пайда хургбар. Цу хана ерригача Кубе а цхьатарра къел яр. Пелайите баха нах шоаш а хьал дикагIа хиларга погдоахаш Пинар - дель-Рио провинцера укхаза баха хьабаьхка ма бий. ХIаьта а революци котъяьнначул тIехьагIа мара хувцадаланзар вахар.

Районе бахача нахах дукхагIбараш дукха ха йоацаш баха хайшаб водопровод а электричество а йолаш, вахара дика аьттонаш долаш долча хIанзарча ханарча цIеношка. Кердача поселках «ЦхьоалагIа январь» аьнна цIи тиллай цар, 12 шу хьалха Кубе революци котъяьннача цу ден сийна.

Гавана.

Ю. РОМАНЦОВ,
ТАСС корреспондент.

Семедо дезала хинна хатар

ПАРИЖ. 30 январь. (ТАСС). Болхи маькха чIегилги лаха аьнна мехках ваьннача 48 шу даьннача испански болхлочо Марио Семедос бийса геттара тIехьаяхача хана диг детташ боабаьб 41 шу даьнна ший сесаги кхо бери: Николе — 13 шу, Арлете — 12 шу, Пауло — 10 шу даьнна. Цул тIехьагIа бензин IотIа я мохкадаь ше лотаваьа цо, циггача Семедо дезал чуIийнача баракаца цхьана ваьгав из.

Йоккха йоацача французски юрта хинначa хатарах хоам а беш, дезала даьга из зулам дайта дола бахьанаш кхыметтел лаха гIерташ а дац «Абс» яха испански газета. «ТувлорагIа хиннав из», — язду газета. Кхы хIама дувцац. ХIаьта а, нагахьа санна уйла йича, цу хатара бахьан эггара хьалха Малхбузен Европа тайп-тайпарча мехкашка балхаш тIа болча кхыча мехкашкарча эзараш болхлошкарча халача, йиш ехача хьалашкара лаха деза.

3800 эзар гаргга испанеци 700 эзар совгIа португалеци шоай мехкел гаьнна арахьа бах. Цкъаза балхах дог а дилле, бIехача а тIунача а баракашка шишшен кхоккхен дезал цхьана, хий, газ, электричество йоацаш, даим къе бахача эзараш эмигранташта доакъазала кIалхарбовла никъ корабоагIа шоашта а шоай дезалхошта а кулг тIадахьарца.

КЛАССОВИ ТIЕМАШ

Римен Римски провинцеи гIишлошъеча 65 эзар болхлочо 19 январе забастовка йир. Предпринимателашкара цар дIадехар болхлой балха тIара дIа ца бахар, бе болх ца хилар дIадаккхар, наха чубаха цIеношдукхагIа хьалдар. Забастовкана юкъе дакъалоацаш хиннараша столица улицашка демонстраци йир. ГIишлошъераша дIадехараш хьаллоацаш Итале эггара йоккхагIа йола кхо профсоюзни объединени гIишлошъеча промышленноста къахьегамхой дерригача къаман забастовка е кийчлуш я.

* * *

Алапи лакхдар дIадехаш забастовка дIайолаяьй английски почтовикаша. Забастовка йолаелар почтови болхлой профсоюза лидераша нах балха тIа хиларен къахьегама овсарлени министрапа Р. Карроца дийцачох хIама па хинначул тIехьагIа. 19 январе почтальонаша адресаташка дIакхачийтанзар сайрийнара почта. Забастовка юкъеэзар почтови болхлой профсоюза 230 эзар член, царца ба телефонисташ, телеграфа болхлой, паччахьалкхен сберегательни кассай система гIулакхера нах.

* * *

Шоай бокъонаш лораеш ба Испане къахьегамхой. Городерча Барселонерча «Сименс» яхача концерна болхлоша лоаттабеча къовсамо котало яьккхар. Материальни хьал тоа а дайтар, балха кIира лоац а дайтар болхлоша Барселонерча «Гарри Уоркер» яхача компане завода къахьегамхоша дIахо еш я забастовка. Балхара дIабахараш балха юхаоттабари алапи лакхдари дIадех цар.

Памплона яхача городерча «Итон иберика» яхача предприяте дирекце 600 совгIа болхло балхара дIаваьккхав. Иштта жоп делар хIанз массехк дийнахь еш латтача, йIаьхеннача болхлой забастовкана. Забастовка еш бераша дIадех материальни хьал тоадари балха кIира лоацдари.

ЙIаьх(еннача болхлой забастовкаIай бе болх боацаш бус геттара дукха бола Испане юртбоахама болхлой. Духхьал цхьан Мурсия яхача провинце балхара дIаваьккхав 50000 гаргга болхло. Альбасета, Аликанта яхача провинцешка 40.000—и 2500—и батрак бе -болх боацаш ба. Балха тIара дIабаьхача наха бе болх балар дIадех цу провинцей ахархой комиссеша.

* * *

Iаьдало низ барахи патрульни гIулакх де Нью-Йорке чуйоалаяьча къаман гвардe кхерам тIатасcарахи социайр 27 эзар мугIарегIа волча полицейске яь хинна забастовка. Нью-Йорка исторе чухь цIаккха а ца хиннача тайпара нью-йоркски полице мугIарерча болхлоша ялх дийнахьа яьча забастовка кизга чу хьежача санна къаьгга хьахьекхар американски городий эггара йоккхагIеи чоалханегIеи йслчарех цхьа проблема, яхаш белгалдоах «Крисчен сайенс монитор» яхача газета.

«Аполлон-14» сигалъяхийтай

НЬЮ-ЙОРК, 1 февраль. (ТАСС). Кеннеде мысерча стартовой майда тIара московски ханах 00 сахьати 03 минути яьлча сигалдахийтад «Аполлон-14» яха космически кема. Кема борта тIа ва кхо космонавт: А. Шелард, С. Руса, Э. Митчелл. Кема сигалдахийтара маIан — ши космонавт Бетта тIа Iовоссавар.

«Аполлон-14» Лаьттанна гонахьарча орбита тIа даьннад. ДIахорча этапе кема Беттагахьа дахара траекторе тIа даргда.

Польски Халкъа Республика юрта боахаме лоархIамегIдола цхьа дакъа дIалоац коартолаш лелаяро. Дукхача Iилма - тохкама институтийи фу леладеча станцейи болхлой долаш дола кортолий сорташ тоадеши керда сорташ хьадеши ба.

СУРТА ТIА: Белостовски воеводства Тизанерчу фу леладеча станце Iилман болхлой Данута Желовскаи Мария Сменскаи лабораторе хьалашка тохкамаш деш ба.

ЦАФ—ТАСС сурт.

САРАХЬА КЛУБЕ...

Сайрийна бархI сахьат доалаш латтар. Районни культура цIенна дукха нах тIаухар юрта тайп - тайпарча оагIонашкахьара. Юртхой тIахьийхабар укхаза дIадахача шера цIаккха а ца кийчъяьча тайпара хозача объявлене. Шелковской района Каргалинская станицерча культура ЦIен директор сагота яр. Фу хургда нах хьа ца боагIе? Цхьабакъда сагогде дезаш хиланзар гIулакх. Дог гIоздаьлар Голикова Анна Васильевнай бархI сахьат даьлча. Йоккхача зале цхьаккха а моттиг яцар мукъа. Зрителашта юкъе бар тайп - тайпара ханаш, профессеш йола нах. Уж баьхкабар дIадахача шера шоай культура ЦIено баьча балха отчетага ладувгIа.

Мел бокхха салоIам баьб культура ЦIен коллективо дIадахача шера! Ткъо эзар гаргга саг хиннав культпросветболхлоша вIаштIехьяьхача шовзткъа тематически сайренашка, езткъа гаргга йолча лекцешка. Бакъда бахача наьха керттера теркам тIаоз культура ЦIен художественни самодеятельноста коллективо. ДIадахача шера хIара кIира цоза е концерт, е спектакль хьоккхар цар къахьегамхошта. Бахача наха чIогIа сакъердам а хеташ чакхъяьлар цхьайтталагIча ЦIеча эскара ленински полка ветерананша вIашагIкхетара сайре. Къаьнара революционни иллеш а доахаш доккха концерт оттадир гулбеннараштa.

Цу тайппара бокххача лоархIаме дар хьайбаши кхаши лелaдераштa хадданза. агитбригада коллективо уттаду концерташ. Культура ЦIен коллективо шера баьча балхах дийцар зале гулбеннача юртбоахама къахьегамхоша. Къамаьл даьча хIаране дувцар шоаш доахача къахьегама толамашта культура ЦIен коллектива балхо деча новкъосталах. Харане дувцар дIахо кхы а дикагIа болх вIаштIехьбаккхара наьхех.

Культура ЦIен коллектива беча беррига балха цхьа дакъа лархIа деза библиотека балхах а. Района зональни библиотека дIадахача шера наха юкъе беча балхах лаьца дийцар библиотека заведующая йолча Светличная Ольга Петровнас. Юбилейни шера библиотека баьча балхах мадарра хоам беш йола массехк цифра йоалаергья аз. Библиотека ерригa книжни фонд 20,4 эзар гаргга книжка я. Царех цхьа эзар совгIа книжка Ленина произведенеш, хIаьта цун балхах, вахарах дола книжкаши да. Библиотеке дIаяз а бенна хадданза книжкаш дешаш бараш ши эзар гаргга саг ва. Библиотека коллективо боккха болх баьб дешараштa юкъе тайп-тайпара нах юкъеозара. Из бахьан долаш библиотеке денна ухашболчарна юкъе ба юртбоахама къахьегамхой, интеллигенци, дешархой, пионераш. Цу гIулакха боккха аьттув хул библиотека каст-каста чакхйоахача дешара конференцеех.

Дешарий теркам чIоагIа тIаозаш яр духхьала дIадахача цхьан шера библиотеке ниисъяьча кховзткъа совгIа йолча книжни выставкаех хIараяр.

Зональни библиотекана ниисса дика болх баьб ала йиш я берий библиотека а. Цу цхьан шера бераша библиотекера деша дихьа книжка 39 эзарнел совгIа да, хIаьта царех цхьа бIаьнел совгIа да Ленинахи цун вахарахи дараш.

Культура ЦIен художественни самодеятельноста дикагIа дакъа лаьцараштa Сийлен грамоташ, мах бола совгIаташ а луш чакхдаьлар торжественни дакъа. СовгIаташ тийннараштa юкъе халхара, иллей коллективаш, къаьсткъаьста доакъашхой.

Цул тIехьагIа, масаза а санна, доккха концерт оттадир гулбеннарашта культура ЦIен коллективо. Боккха салоIам хинна чубахар 21 январе сарахьа Каргалинская станице баха нах. Царна санна салоIам хилар культура ЦIен творчески коллективана а.

Л. УМРИХИН,
Шелковской района культура отдела инспектор.

Удобренеш дукхагIа арахец

ГРОДНО. Аммиак арахеца йоккха производство болх бе йолаяьийтай Гродненски химически комбинате. Оборудоване проектни мощность ма ярра караерзаяь яьнначул тIехьагIа, предприяте арахьара вIалла тIаккхухьаргьяц аммиак. Комбинато Белоруссе, прибалтийски республикай колхозаштеи совхозаштеи дIакхухьийташ йола минеральни удобренеш цкъаи ахаззеи дукхагIа арахецаргья.

(ТАСС).

ГАЗОВИКАША ОТТАЯЬ «СПЕКТАКЛЬ»

ФЕЛЬЕТОН

Шоана а бIаргадайна хургда уж. Назране гIолла поездаца тIехдоалаш Наьсар - Кертегахьа машиннаькъа йистте шийсача мугIарагIа дагIа коммунальни цIенош. Къопача городе «Насыр-Кортская» яхача улица тIа дагIа уж.

Селла белгалъяьккха хIана ювц из, аьнна хегадала мег шоана. Цудухьа шун шекало йохае сихлу со. ГIулакх миштад аьлча, ши шу хьалха цу вай ювцача улица тIа укх тайпара «спектакль» хиннай. Товраш мо дола дIоагIаш, моарзагIаш чура хьадагIа тIормеш кач а дадаш нах баьхка хичнаб цига.

— Ва нах, аьччал царех цхьанне — Хоза вахар, хоза цIенош да шун дараш. ХIаьта а цу шун тунгалгех урагIьухача Iаьржача кIуро доаду из сибат.

Фу ала воал-хьох ер, аьнна кхы а готтагIа го баьб гулбеннача наха.

Шуга кхаъ баккха даьхкад тхо. ХIаьта цо шун дегаш гIоз мишта доах хьажа доакх тхо, — аьнна хаттараш доладаьд хьаьшаша:

КIор лаха, эпа, чуба хала дий?

— Ай мишта дац из, — аьннад наха. Эпа кIор, из чуба транспорт лохаш шоаш леляю хало дага а йоаллаш.

— Хьаькоех хьула а луш хьунагIара дос кхахьа атта дий? — Ай дукха даха шу ма ниисса а йоах, яхаш хабараш доладир наха.

—Из дукъ шун белажа тIара Iолаккха даьхкад тхо, — аьнна хоададир хьаьшаша къамаьл.

Вайнаьха Iаьдалах из санна дог айдеш хоам хезача тIоараш тохаш мича хул. ХIарапе шишший, дош, уйла, баккха ловца хул цу гIулакха. «Милейкаш хьувза шун кортош тIа!» — аьлар сов гIадъяхача цхьан йоккхача саго ше мишта оал а ца ховш.

— Тха сийлен хьаьший, цу оаш ювцача газа сигала беса алингаш маца согалургда тха цIеношка аьнна оаха хаьттача новкъа хургдий-теш шоана? — аьлар гIадж урагI а яхийта цхьан кIайвеннача воккхача саго.

Цу хаттара жоп а луш Назранерча горгазера баьхкача цу хьаьший тхьамада аьлар, ловцаш доаха нах телица сабар а дяь:

— Из дIара малх кхычахьара хьалбувла болабенна, е кхы йола йоккха эргало хинна хIама ца хуле гуйра шелъялалехьа цу алингаш тIа шун чайнигаш ашараш лекха йолалургья.

ГIо-гI-гI (аьнна кхехкаш тIех) аха болабелар наьха дегашта цу дешаша баь тоам.

Занавес дIакъевладелар. Улица тхьайсача санна тийра, йоас саелар. Нах шоашка аьннача тайпара чу а баха шоай квартирашкара пишкаш йоха а еш кирпишкаш ара ахийта болабелар.

ТIаккха ши кIира а даьнна сигала лай чоалнаш ловза яьннача гIолла хало юха хьаделладелар занавес. Шьачца сангараш йоаха «Беларусь» а йоалаш кхоъ—виъ саг вера — уж бар «Чечингазстроя» Сунжерча спецСМУ болхлой. Сангараш мичахьа йоахаргья, турбаш мишта Iочуйохкаргья шо. Гой цу хана Шамала гувна тIехьашкара хьалбувлар из. ХIанз Аьлте — юртарча довкъашта тIехьашкара бувл... Цу тIа, газ дIахецар мара кхы тха Iе декхар долаш хIама а дац.

Фуд, фу хилар, малагIча мозо юв Iеттар? Кхы духхьала даккха хIама а доацаш: «Тхона наьсархоша доаггIача тайпара гIулакх а дац, хIаьта газ дIачуюллача ченаш а яц, яхар санна дола дагадеххар дувцар, цар шоашка спецсмура бараша, хIана дайддад шо цигара аьнна хаьттача. ХIаьта царна цIенхаштта из хатта, бехке вар къоаставе цига саг а нийслацар, кинокадраш санна хувцалу спецсму начальникаш. Ер мугIараш яздеча деношка кердавар вечав цига.

ХIаьта а вай дар диц ма далийта вай, занавес дIа мича къовладеннад. ШоллагIча шера ха гуйрентахьа йийрзача, юха а баьхка халла шоай болх дIахо бихьар спецсмура бараша шоай Назранерча участкерчарех дIа а кхийтта (участок аьнна цIи хилар мара кхы дукха низ болаш а хIама кара долаш а яц из).

ХIанз хIама ца эшшаш газ хьачухеца мара ца езаш па гIулакх. Юхе я голинг, бакъда церг тохалой-м тамаш я хIанзлехьа. ХIана аьлча ховш дац хIанзара аптракт маца кхоачалургья. Ер кхоалагIа бутт ба из йолаенна. ХIана «Iохийцад» из занавес, деррига хIама вIаштIехь ца даьлча, аьнна хеталургда.

Цун дух тIа а доахаргда вай яхаш зем боахаш уж хьувзаше а Iа чIоагIделар. Цхьа бутт гаргга ха йоайир цар газ дIа-хьа екъа цхьа яшка санна йола хIама Iо мичахьа йоагIаргья яхаш. Юххера а IоегIар. ТIаккха цигар хьа я яьккха кхычахьа егIар.

Иштта цхьаца хIамаш юкъе а лелхаш дIааха доладелар дIаьха денош, шийла бийсаш. Шоай берашь юврIашта юкъе а хьерча деш балха ухар цу квартирашка баха цхьабараш (пожарни общестсвера баьхкача печникаша газ йоагае аьнна ехкача пишкаш чу кIор, дахча кхатила йиш мичий) вокхар уж шоаш аракхайса мар кхало вIашагIлетаяь кирпишкий ша баь гудараш юха хьача а кхухьаш цхьаьнца ей кхаолургболаш пишкалгаш ехкар цу пожарникаш ехкачарех турбаш дIача а йоахаш. кхоалагIчар корех турбаш ара а яьха аьшка пишкаш оттайир.

Иштта чакхдаьлар Iа. Тхьовра дошо лоамаш оттадергда оаха шоана хьалхашка яьхача горгазерча кулгалхоех бехкаш даха боалабелар дIаьхача Iаппа шелал лайна цу улицагIа баха нах. Вокхар шоашта гIера бехк баьккхар: — Оаш яхар дIара малх кхычахьара хьалбаргбац. — аьлар газавикаша. Харц лийинад шо. Беррига из шин шера беш а ца беш а лаьтта болх соцабир, хIанз - хIанз газ хьачуйоагIаш тата хозаргда вай турбашка яхаш нах Iехабеш укх Iан юкъе боалабаьр цхьа сварщик ва. ХьалхагIа сангарча Iочуйохкаш уж турбаш вIашагIхотташ даьчар гIалат дIадаккха деза цо.

ГIалат малагIа-да: рентгенаца хьежача «Чечингазстроя» лабораторера венача цхьан специалиста маха Iоттал «чакхсадоагIаш» моттигаш йисай, йоах аьшка юкъе. Уж йовкъаш дIа а тедаш шин-кхаь моттигера юхавIашагIхотта еза уж турбаш. Беррига а шин-кхаь дийнахь балла мара болх бац из.

Бакъда, из сварщик, маллагIча оагIорахьара гучавала везаш ва, из малав ховш саг вац. Цхьабараш йоах Грознера ва везаш ва из, шоллагIбараша дувц, Сунжера спецсму я из вейта декхарийла яр, яхаш. кхоалагIбараш укхаза Назране хьалкхе а из кулг-говзал Iомае езаш а ва из, йоах. Бакъда, сона ховра цу ца вовзача сварщика ховре мичча дуйен тIа вале а сиха Назране кхача хьожаргвар. Кульгаш тIа а вехкаш из цо цIелг хьекхачахьа дIа-хьа кхувла, из хьавайтачоа гора уттa кийча ба цу шийлача квартирашка баха нах. Цу тIа дIатIакхоачабаьб уж. Маца воагIаргва хьох малх ше массa хана бувлача гIолла хьалбулийтаргбола цхьа дош дола кIант?

М. ЗАНГИЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грознеи морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, делкъийга кхачалехьа цхьаццайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара гIийло, гIаьххьача боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 3—8, Грозне 5—7 градус йIовхал йолаш хила а тарлу. ДIахорча шин дени шин буси кхаьла, юкъе екха а екхаш, цхьаццайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара гIийло мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 1—6 градус шелал, деношка 1—6 градус йIовхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

Редактора зам.
А. А. МЯКИЕВ.

Хьажа, ладувгIа

2 февраль
ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Передачай программа. 18.05 — Хьалхарча коллективе (гIалгIай меттала). 18.15 — Дешархошта фильм. 18.35 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай эрсий меттала). 19.00 — Киножурнал. 19.10 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 19.20 — Хоккеях йола СССР Кубок. Ахфинал. Ленинградера передача. ПерерывагIа кердадараш. 20.45 — Хоккеях йола СССР Кубок. Ахфинал. «Спартак» (Москва) «Химик» Воскресенск. перерывагI кердадараш.

РАДИО

6.30 — Юрта боахама болхлошта (эрсий меттала). 6.40 — Ашараш. 6.50—Хоамаш. 7.20—«Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор 8.30 — «НохчгIалгIай поэзи ашарашца» яхача цикла, цара музыкальни передача (нохчий меттала). 16.05 — Даьхен аренашка. 16.25 — «Дица Iилма тарлуш ца хилар» яха беседа (нохчий меттала). 16.40—«Къаьна тIоаргац» яха Веллижев дувцар (гIалгIай меттала). 17.00 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.15 — «Вай индустриальни мохк (эрсий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.00 — Юрта клуба балха денош (нохчий меттала). 18.10 — Юртара вахар (гIалгIай меттала).

3 февраль
ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Передачай программа. 18.05 — Советски республикай фестиваль. Киргизски ССР. Фрунзера передача. 19.30 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 19.50 — Хоамаш, реклама. 19.55 — Шоана, бераш. 20.05 — НохчгIалгIай АССР Просвещене Министра Умарова выступлени 20.15 — Передачай программа. 20.20 — «Къонача, марахи сесагахи йола повесть» яха спектакль.

РАДИО

6.30 — Знапе Юрта боахама школа (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.20 — «Грозненски рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.30 — Речменский. НохчгIалгIай темагIа йола сюита. (нохчий меттала). 8.45 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 16.05 — «Спортивни орбита тIа» яха радножурнал (эрсий меттала). 16.25 — «Кхуваш йоагIа тIехье коммунистически кхетамца кхейра общественноста лоархIам» яха беседа. (эрсий меттала). 16.40 — «Ленина орден лелаеш вар» яха очерк (нохчий меттала). 16.55 — Ашараш. 17.00—Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.15—«Марксизма-Ленинизма вай замаи эггара влиятельни идеологи ◆» яха беседа (эрсий меттала). 17.30—Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала) 18.00 — Къахьегама ди дIадаьнначул тIехьагIа дола концерт. (эрсий меттала).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Револющe проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05026. Заказ № 892.